

**VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO SKYRIAUS
VEDĖJAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „ŠYPSENA“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI**

2025 m. liepos d. Nr. A15 /25(2.1.4E-IKU)
Vilnius

Vadovaudamasi Ikimokyklinio ugdymo kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu ir Vilniaus miesto savivaldybės mero 2025 m. vasario 24 d. potvarkiu Nr. 955-263/25 „Dėl Almedos Kučinskienės įgaliojimo“,

p r i t a r i u Vilniaus lopšelio-darželio „Šypsena“ ikimokyklinio ugdymo programai.

Vedėja

-

Almeda Kučinskienė

PRITARTA
Vilniaus miesto savivaldybės
administracijos
Ikimokyklinio ugdymo
skyriaus vedėjo
2025 m. liepos 1 d.
įsakymu Nr. A15-1362/25

PATVIRTINTA
Vilniaus lopšelio-darželio
„Šypsena” direktoriaus
2025 m. rugpjūčio 20 d.
įsakymu Nr. V-24

**VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „ŠYPSENA”
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA
„UGDYMAS VERTYBIŲ DVASIOJE”**

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Vilniaus lopšelio-darželio „Šypsena” (toliau - Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa „Ugdymas vertybių dvasioje” (toliau – Programa) parengta vadovaujantis, Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis¹ (toliau – Gairės), Universalaus dizaino mokymuisi gairėmis² bei Mokyklos įsivertinimo rezultatais (žr. priedą 1).

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Mokykloje teikiamas kokybiškas, į vaikų poreikius orientuotas ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas. Siekiant ugdyti tarpkultūrinį pilietinį tapatumą, Mokykloje puoselėjamos ir gerbiamos lenkų bei lietuvių kalbos, kultūra ir tradicijos. Ugdymo procese pabrėžiama vaiko saviraiškos ir savireguliacijos svarba, skatinant jo individualių galių plėtotę.

Matome vaiką kaip talentingą, kompetentingą, išmintingą, gebantį užmegzti gilius santykius su kitais vaikais, suaugusiais ir jį supančiu pasauliu, kaip asmenybę, gebančia

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

² <https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/11/Universalus-dizaino-mokymuisi-gaires.pdf>

ugdysis ir siekti savojo Aš sampratą, naudojant savo paties potencialą. Vaiko nepriklausomybės pripažinimas, tai yra nuolatinis vaiko idėjų palaikymas ir galimybė jas plėtoti ir tyrinėti. Požiūris į vaiką, apimantis atvirumą jo poreikiams, individualų požiūrį, subjektyvų traktavimą ir pasirinkimo laisvės suteikimą, skatina pasitikėjimą savimi, tikėjimą savo galimybėmis, smalsumą ir atvirumą naujiems iššūkiams. Šie gebėjimai leidžia vaikui sėkmingai įveikti sunkumus ir iššūkius, neprarandant motyvacijos, net ir susidūrus su nesėkmėmis. Ugdymo procese ypatingas dėmesys skiriamas kiekvieno vaiko unikaliems poreikiams, jo tempui, interesams ir emocinei savijautai. Žaidimas pripažįstamas kaip pagrindinis vaiko ugdymo(si) būdas – per jį vaikas atranda, eksperimentuoja, socializuojasi, mokosi spręsti problemas ir reikšti savo jausmus. Vaikas yra išgirstas – suaugusieji pastebi ir atliepia jo poreikius, palaiko jo iniciatyvas, skatina smalsumą, žingeidumą, padeda priimti sprendimus ir rinktis veiklas. Tokiu būdu kuriamas pagarbus, į vaiką orientuotas ir įtraukus ugdymo(si) santykis. Akcentuojame patirtinį mokymą(si) – vaikams sudaromos galimybės pažinti pasaulį per aktyvią veiklą, pojūčius, asmeninius išgyvenimus bei refleksiją.

Mokykla siekia aktyvaus tėvų įsitraukimo: bendradarbiaujama planuojant ugdymo veiklas, aptariama vaiko pažanga, rengiamos bendros šventės, projektai, kūrybinės dirbtuvės. Tėvai laikomi svarbiais ugdymo(si) partneriais.

1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Mūsų vertybės atspindi, kas esame ir kuo siekiame tapti – nesvarbu, ar esame vaikai, mokytojai, darbuotojai, mamos ar tėčiai. Vertybės suteikia pagrindą mokytis ir žengti per gyvenimą. Vaikų ugdymas grindžiamas vertybėmis, kylančiomis iš pagarbos ir pasitikėjimo grindžiamo požiūrio į vaiką ir jo ugdymąsi (1 pav.):

- **vaiko orumas** – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- **vaiko gerovė** – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- **saviraiškos laisvė** – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- **lygiavertis dalyvavimas** – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymo(si) procese, pašalinant ugdymo(si) kliūtis;
- **lygiateisiškumas ir teisingumas** – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priešasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galybės, atstovaujama vaikų teisėms Mokykloje ir už jos ribų;
- **pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei** – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;
- **bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas** – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

- **kultūrinis tapatumas** – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją, pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

- **pozityvumas ir pasitikėjimas** - tai teigiamas nusiteikimas, vidinis įsitikinimas savo jėgomis ir gebėjimais. Šios savybės padeda vaikams jaustis stipriais, laimingais, pasiruošusiais priimti gyvenimo iššūkius bei džiaugtis kasdieniais mažais pasiekimais.

- **drąsa, sąžiningumas ir atsakingumas** - šios vertybės padeda vaikams geriau suprasti pasaulį, būti gerais draugais ir drąsiai priimti iššūkius, laikytis savo žodžio, atsakyti už savo veiksmus. Ugdant šias vertybes vaikas auga kaip atsakingas ir rūpestingas žmogus, pasitikintis savimi ir kitais.

- **laimė ir optimizmas** – tai pilnatvės jausmas, teigiamos mintys ir jausmai, gebėjimas džiaugtis mažais dalykais, pozityviai žvelgti ir mėgautis gyvenimu. Šios vertybės padeda siekti tikslo ir įveikti iššūkius su šypsena, pasitikėti savimi ir kitais, žinoti, kad visada gali įveikti sunkumus ir kiekvienoje situacijoje atrasti gerą.

- **bendradarbiavimas** – yra svarbi vertybė, padedanti kurti harmoningą aplinką, nes apima gebėjimą dalytis, bendrauti ir siekti bendrų tikslų, laikantis taisyklių. Vaikai mokosi tvarkytis su emocijomis, teisingai vertinti ir spręsti konfliktines situacijas, dalintis atsakomybe už grupės veiklą.

1.3. Vaikų poreikiai

Mokykloje ugdomi skirtingos asmeninės patirties, socialinės padėties, kultūros bei įvairių unikalių poreikių vaikai. Jų poreikiai keičiasi priklausomai nuo amžiaus tarpsnio, atspindėdami vystymosi ypatumus:

- Nuo gimimo iki 1,5 metų pagrindinis vaiko poreikis - saugumas, tad itin svarbu dažnai glausti, raminti ir nešioti vaiką, taip sukuriant jam saugų ir jaukų pasaulį.

- 1,5–3 metų amžiaus vaikai pradeda aktyviai tyrinėti aplinką. Šiuo laikotarpiu vaikui svarbu turėti galimybę savarankiškai atrasti, pasiekti ir priimti sprendimus bei būti pastebėtam.

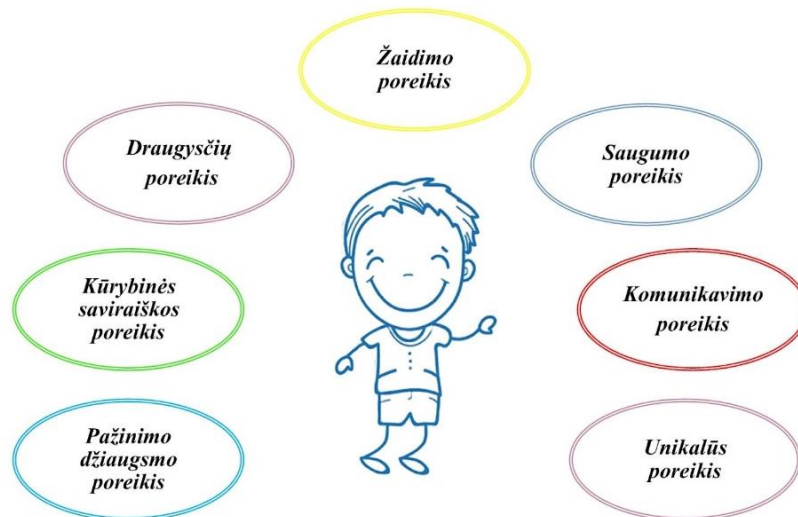
- 4–6 metų amžiaus vaikai yra iniciatyvus, jie trokšta išbandyti naujus dalykus, pažinti pasaulį, eksperimentuoti, tyrinėti ir kurti, todėl svarbu skatinti jų smalsumą ir kūrybiškumą.

Programa siekiama atliepti kiekvieno vaiko poreikius ir sudaryti sąlygas ugdytis harmoningai asmenybei – dvasiškai, fiziškai ir psichologiškai brandžiai, turinčiai teigiamą savivertę, gebančiai ir norinčiai save reikšti. Vaikui suteikiama galimybė pasirinkti veiklą

pagal savo interesus ir poreikius, užtikrinamas jų plėtojimas bei nuoseklus gebėjimų ugdymasis. Įgyvendinant įtraukiojo ugdymo principus, vaikai, turintys individualių ugdymo(si) poreikių (kalbos, mokymosi, socialinių ir kt.), integruojami į bendras grupes, jiems teikiama logopedo ir psichologo pagalba. Mokykloje organizuojami papildomo ugdymo užsiėmimai: sportiniai, meniniai, užsienio kalbos.

Vaikų poreikiams tenkinti pritaikyta vidaus ir lauko aplinka (įrengtos nusiramavimo, atsitraukimo erdvės, užtikrinamas dienos ritmo balansas tarp aktyvios veiklos ir poilsio), kuri nuolat yra atnaujinama. Grupės aprūpintos šiuolaikine skaitmenine įranga (interaktyviomis lentomis, multimedija). Mokykloje siekiama užtikrinti, kad būtų tenkinami ir turtinami kiekvieno vaiko aktualūs poreikiai (2 pav.):

- **žaidimo poreikis** – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė;
- **saugumo poreikis** – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus siekiama ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir įtraukti juos pačius į rūpinimąsi savo ir kitų saugumu;
- **draugysčių poreikis** – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;
- **komunikavimo poreikis** – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis. Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemones ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;
- **pažinimo džiaugsmo poreikis** – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;
- **kūrybinės saviraiškos poreikis** – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;
- **unikalūs kiekvieno vaiko poreikiai**, tarp jų ir specialieji ugdymo(si) poreikiai.

2 pav. Vaiko poreikiai

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Siekiant atliepti tėvų (globėjų) poreikius, derinant vaikų ugdymą su darbo ar kitais įsipareigojimais, Mokykla dirba nuo 6.00 iki 18.00 val. Mokykloje veikia šešios vaikų amžių atitinkančios grupės. Teikiama logopedo ir psichologo pagalba, organizuojamos konsultacijos tėvams ir mokytojams.

Mokykloje glaudus bendradarbiavimas su tėvais yra laikomas viena iš svarbiausių ugdymo proceso dalių. Siekiama sukurti artimą ryšį su šeima, pažinti jos lūkesčius, kartu kuriant palankią aplinką vaiko augimui ir tobulėjimui. Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai konsultuoja tėvus, padeda rasti individualius, vaikui tinkamus ugdymo būdus. Kontaktas su šeima užmezgamas dar prieš vaikui pradėdant lankyti Mokyklą – organizuojami įvadiniai susitikimai. Sudaromos lanksčios sąlygos šeimos ir vaiko adaptacijai, tėvams suteikiama galimybė dalyvauti veiklose kartu su vaiku.

Atsižvelgiant į bendruomenės tautinę įvairovę vykdomas dvikalbis ugdymas lietuvių ir lenkų kalbomis, puoselėjant tautinę tapatybę ir sudarant sąlygas sklandžiai integracijai į visuomenę. Mokykloje užtikrinamas ugdymo tęstinumas – ugdomi ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai.

Šeima laikoma lygiaverte ugdymo partnerė – tėvai kviečiami aktyviai dalyvauti grupių veiklose, projektuose, šventėse, išvykose, teikti pasiūlymus, aptarti ugdymo dermę tarp namų ir Mokyklos. Esant poreikiui, organizuojami individualūs susitikimai. Bendradarbiaujama su išorinėmis švietimo ir pagalbos institucijomis. Bendravimui su tėvais pasitelkiamos šiuolaikinės priemonės.

1.5. Regiono ypatumai ir Mokyklos savitumas

Mokykla veikia nuo 1944 m., įsikūrusi žavingoje vietoje, Vilniaus senamiesčio pašonėje – šalia Vilniaus gynybinės sienos bastėja, Rasų kapinės, Markučių bei Belmonto parkai, Subačiaus apžvalgos aikštelė, Vilniaus traukinių stotis, geležinkelio muziejus ir kiti lankytini objektai. Mokykla įsikūrusi gamtos apsuptyje, buvusiam Galycino dvarelio pastate su išlikusiais to laikotarpio architektūros elementais. Aplinką puošia medžiai, gėlės bei bendruomenės sukurta savita aplinka. Kiemo teritorijoje įrengtas šiltnamis, vaismedžių ir vaiskrūmių sodas, gėlynai, Kneipo takelis, kiekvienai grupei įrengtos vaikų amžių atitinkančios žaidimų aikštelės. Vidaus aplinka taip pat nuolat atnaujinama, pritaikyta įvairiems vaikų poreikiams – įrengti 2 nusiramino kambariai ir nusiramino kampeliai visose grupėse, kūrybinės dirbtuvės, naudojama šiuolaikinė skaitmeninė įranga.

Vilniaus miestas pasižymi kultūrine bei kalbine įvairove ir istoriškai susiformavusia daugiataute bendruomene. Ši aplinka natūraliai įsilieja į Mokyklos ugdymo procesus. Mokykloje puoselėjama lenkų ir lietuvių tautų kultūra, istorija, tradicijos, papročiai, švenčiamos tautinės šventės. Siekiama visapusiškai ugdyti vaiko asmenybę, padėti kitataučiams vaikams pažinti lenkų ir lietuvių tautų istorinį bei kultūrinį palikimą, tobulinti lietuvių kalbos įgūdžius, ugdyti asmenybę, atvirą dvasinėms vertybėms, ugdyti vaiko emocinį intelektą. Mokykloje ugdymo procesas vyksta lenkų ir lietuvių kalbomis. Mokyklos kultūrą, jos savitumą nusako visos bendruomenės vertybės, įsitikinimai, bendri siekiai.

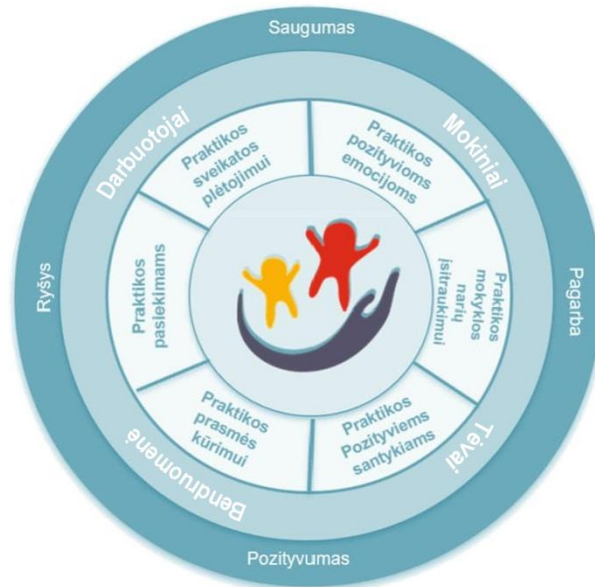
Tokia aplinka skatina ne tik vaikų smalsumą, kūrybiškumą ir tyrinėjimą, bet ir sudaro išskirtines galimybes patirtiniam ugdymuisi – vaikams lengviau pažinti savo miestą, kultūros paveldą, kurti ryšį su aplinka ir mokytis už įstaigos ribų.

Siekiant išlaikyti aukštus ugdymo standartus ir atliepti šiuolaikinės visuomenės poreikius, Mokyklos ugdymas pozicionuojamas per dvasinių vertybių ir pozityvaus ugdymo prizmę. Pagrindinė ugdymo kryptis – **Ugdymas vertybių dvasioje** (3 pav.) – aprėpia svarbiausias sritis: kalbų pažinimą, pozityvų ugdymą, daugiakultūriškumą, sveikatą, socialinį-emocinį ugdymą, sociokultūrinį ugdymą, tarptautinio bendradarbiavimo puoselėjimą. Ugdymas grindžiamas pozityvaus ugdymo modeliu (4 pav.), nukreipiančiu visas

3 pav. Vertybių kompasas

veiklos sritis į vieną sistemą puoselėjančią Mokyklos bendruomenės gerovę. Vaikai įgyja naujų patirčių per projektus, renginius, kultūrines veiklas, formuojamos bendražmogiškos vertybinės nuostatos, emocinis intelektas, tautinė savimonė, ugdoma empatija, pagarba bei mokėjimas bendradarbiauti. Vaikai mokosi rūpintis savo fizine ir emocine sveikata, ugdomi supratimą apie skirtingas kultūras ir tradicijas.

Mokykloje vykdomi projektai padeda integruoti įvairias ugdymo sritis, sudaryti sąlygas vaikams veikti savarankiškai, kelti klausimus, ieškoti atsakymų, tyrinėti objektus bei reiškinius. Kiekvienas projektas – tai galimybė vaikams patirti sėkmę, išreikšti save ir gilinti žinias per jiems aktualias, įdomias ir įtraukiamai pateiktas temas. Remdamiesi vaikų poreikiais, patirtimi ir ugdymo(si) tikslais, mokytojai kuria veiklas, kurios ugdo visapusišką, kūrybišką, socialiai atsakingą ir smalsų vaiką:

- **„Antroji kalba ankstyvajame amžiuje“³** – Ugdymo plėtotės centro išleistas metodinės rekomendacijos skirtos mokytojoms, kurie lietuvių kalbos moko ikimokyklinio ugdymo mokyklose, ugdymo programas vykdančiose tautinių mažumų kalba.
- **„Visa Lietuva skaito vaikams“⁴** – tai ilgalaikė programa, propaguojanti skaitymo kultūrą ir ugdymą skaitant. Taikydami kasdienio skaitymo balsu metodą siekiame ugdyti protingus ir emociškai sveikus vaikus, palaikome ir skatiname jo intelektualinę bei emocinę raidą, kuriame laimingą vaikystę, taip pat tvirtus suaugusio ir vaiko ryšius.

³ <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2021/10/Antroji-kalba-ankstyvajame-amziuje.pdf>

⁴ <https://www.vlsv.lt/joomla/index.php?lang=lt>

- „**Būsiu sveikas ir saugus**“⁵ projektas parengtas Mokyklos mokytojų bei visuomenės sveikatos priežiūros specialisto. Tikslas – sveikos gyvensenos propagavimas, pasitikėjimo savimi ir bendravimo įgūdžių ugdymas.
- „**Žalioji klasė**“⁶ – tai Mokyklos mokytojų inicijuotas projektas. Teritorijoje įkurtas ekologinis daržas-laboratorija ir šiltnamis, gėlynas bei sodas.
- „**Dramblys**“⁷ - tai socialinė iniciatyva, siekianti, kad Lietuvos švietimo sistemoje ir ugdymo procese atsirastų daugiau dėmesio emocinio intelekto bei socialinių emocinių kompetencijų lavinimui.
- „**Planeta dzieci (Vaikų planeta)**“⁸ – viena iš pagrindinių projekto kryptių – vertybinio ugdymo integravimas į kasdienes ikimokyklinio amžiaus vaikų veiklas. Projektu siekiama sukurti aplinką, kurioje vertybės taptų natūralia ugdymo proceso dalimi.
- „**Kimochis**“⁹ – socialinio emocinio ugdymo programa, kuri padeda vaikui suprasti, kaip galima valdyti savo emocijas, globoti bei rūpintis kitais, kurti tvirtus santykius, priimti atsakingus sprendimus ir konstruktyviai spręsti keblias situacijas.

1.5.1 Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais

Mokyklos bendruomenė aktyviai bendradarbiauja su vietos bendruomenės nariais, organizacijomis, asociacijomis bei kitais švietimo partneriais, siekdama puoselėti svarbiausias ugdymo sritis ir dalyvaudama įvairiose programose bei projektuose¹⁰. Ilgamečiai socialiniai partneriai prisideda prie edukacinių veiklų plėtros, stiprina ugdymo kokybę ir praplečia vaikų patirtis. Bendradarbiavimas su įvairiomis įstaigomis bei specialistais padeda kurti daugialypę, vaikų smalsumą, kūrybiškumą ir socialinį-emocinį augimą skatinančią ugdymo aplinką. Partnerystė leidžia pasiūlyti inovatyvias ir vaikų poreikius atitinkančias veiklas, kurios ugdo savarankiškumą ir pasirengimą gyvenimui.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Užtikrinant kokybišką, kryptingą ir veiksmingą ugdymą, siekiama, kad Mokykloje vyrautų emociškai teigiama aplinka, padedanti vaikui atrasti save, pažinti savo polinkius,

⁵ https://www.sypsena.vilnius.lm.lt/?page_id=1889

⁶ https://www.sypsena.vilnius.lm.lt/?page_id=1889

⁷ <https://www.dramblys.lt/>

⁸ <https://publiczneprzedszkole12.pila.pl/wp-content/uploads/2020/11/Planeta-dzieci-program-wychowania-przedszkolnego.pdf>

⁹ <https://www.kimochis.com/>

¹⁰ https://www.sypsena.vilnius.lm.lt/?page_id=88

gebėjimus, kūrybiškumą, kurti ryšius su kitais žmonėmis ir aplinka. Kadangi šiuolaikinis mokymas(is) turėtų būti aktualus, patrauklus, motyvuojantis bei aiškus, pritaikytas skirtingų mokymosi poreikių vaikams vadovaujames principais:

1. Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).

2. Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

3. Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

4. Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

5. Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

6. Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymo(si) poreikių įvairovę.

7. Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškoje, į veiklą įtraukiančioje ir vaikų iniciatyvoms atviroje aplinkoje, grįstoje artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstais. Siekiama, kad ugdymo(si) patirtys vaikui būtų aktualios ir prasmingos.

8. Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

9. Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

10. Reflektyvus ugdymo(si) principas. Mokytojas kartu su vaiku aptaria jo veiklos patirtis, emocijas ir veiksmus, skatindamas vaiko savirefleksiją. Atsižvelgiant į vaiko gebėjimus, kartu apmąstomos emocijos, veiklos turinys ir rezultatai, planuojami tolesni

žingsniai. Mokytojai taip pat reflektuoja vaikų autentiškas patirtis, veiklos kokybę ir savo sprendimų poveikį ugdymo(si) procesui.

11. Šeimos ir Mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant programą, siekiant užtikrinti ugdymo(si) tęstinumą ir dermę bei kurti susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Visi veikia vaiko gerovės labui.

12. Tęstinumo principas. Siekiama užtikrinti sklandų vaiko perėjimą nuo ankstyvojo ugdymo šeimoje prie ugdymo ikimokyklinėje ir nuoseklų ugdymo tęstinumą priešmokyklinėje grupėje. Nuolat palaikomas glaudus šeimos ir mokytojų bendradarbiavimas.

13. Dvasinių vertybių principas. Atsižvelgiant į vaiko poreikius ir pomėgius, sudaromos sąlygos patirti ir pažinti vertybes, tokias kaip meilė, tiesa, gėris, grožis, dorinė atsakomybė, pagarba, taika, laimė, sąžiningumas, nuolankumas, tolerancija, paprastumas ir kt., kurios formuoja vaiko asmenybę ir tampa gyvenimo gairėmis.

3. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus formuoti vertybių pagrindą, išsiugdyti pasitikėjimo, savarankiškumo, savo ir kitų jausmų suvokimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus ir pozityvaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Ikimokyklinis ugdymas grindžiamas kiekvieno vaiko unikalumu, prigimtiniėmis galiomis ir individualiais poreikiais. Siekiama užtikrinti saugią, palankią ugdymuisi aplinką, kurioje vyrantų dialogu grįsta sąveika, būtų eliminuojami ugdymo(si) barjerai, o ugdymas organizuojamas derinant kryptingą mokytojo veiklą ir spontanišką vaiko raišką, ypatingą dėmesį skiriant žaidimui – natūraliai vaiko veiklai, per kurią jis mokosi, kuria, pažįsta pasaulį ir save. Remdamiesi šiomis nuostatomis, išsikeliame šiuos **Programos uždavinius**:

1. Plėtoti vaikų savarankiškumą, kūrybiškumą, kalbinius, pažintinius ir socialinius gebėjimus, stiprinti savivertę, pasitikėjimą savimi bei sudaryti sąlygas atsiskleisti per patirtį ir kūrybinę raišką.

2. Sudaryti sąlygas vaikams tyrinėti pasaulį per žaidimą, klausimų kėlimą, savarankišką žinių įgijimą ir taikymą, skatinant kritinį mąstymą ir mokymosi motyvaciją.
3. Skatinti pozityvų vaikų bendravimą ir bendradarbiavimą, ugdyti gebėjimą spręsti kasdienes situacijas, atpažinti, suprasti ir tinkamai reikšti savo jausmus, gerbti kitų emocinius poreikius.
4. Ugdyti vaikų dvasines ir socialines vertybes, padedant jas atpažinti, puoselėti ir vadovautis jomis, kartu skatinant pagarbą kultūrų įvairovei ir atsakomybę už bendrą socialinę aplinką.
5. Kurti ir puoselėti pagarbiu bendravimu bei pasitikėjimu grįstus santykius tarp vaikų ir suaugusiųjų, stiprinant bendradarbiavimo kultūrą.
6. Skatinti vaikų kultūrinį sąmoningumą ir pagarbą šeimai, sudarant sąlygas pažinti skirtingas šeimos tradicijas, šventes, vertybes ir ugdyti pagarbų požiūrį į kultūrinius skirtumus.
7. Ugdyti vaikų iniciatyvumą, atsakomybę ir sprendimų priėmimo įgūdžius, įtraukiant juos į grupės veiklų planavimą, pasiūlymų teikimą bei skatinti aktyvų įsitraukimą į bendruomeninius sprendimus per žaidimą, diskusijas ir grupinius susitarimus.

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai – tai vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios, supratimas ir gebėjimai. Įgyvendinus programą, vaikai įgis svarbių asmeninių ir socialinių įgūdžių – išmoks rinktis veiklas, siūlyti savo idėjas, pasitikėti savimi, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais, plėtos savo galias (5 pav.):

5 pav. Vaiko galios

Savarankiškas – savarankiškai veiks, gebės spręsti problemas ir priimti sprendimus, ugdysis fizinės, socialinės, pažinimo, kalbos, bendravimo bei kūrybinės galios, gebės išreikšti savo asmenybę ir unikalumą.

Komunikuojantis – pozityviai bendraus su bendraamžiais ir suaugusiais, ieškos sprendimų kasdienėse situacijose, atsižvelgs į savo ir kitų veiksmų pasekmes. Kurs santykius, grįstus pasitikėjimu ir pagarba, puoselės partnerystę, bendradarbiaus su kitais.

Dorovingas – žinos, supras ir vadovausis dvasinėmis vertybėmis, tokiomis kaip tiesa, gėris, pagarba ir atsakomybė. Pagarbiai ir atsakingai elgsis savo ir aplinkinių atžvilgiu.

Sėkmingas, pasitikintis savimi – jaus savo vertę bendruomenėje, džiaugsis pasiekimais ir ugdysis pasitikėjimą savo gebėjimais.

Žingeidus – domėsis, tyrinės, kels klausimus ir sieks naujų žinių. Žaisdamas, pasirinks veiklos būdus ir priemones, planuos veiksmus bei numatys tolimesnius žingsnius.

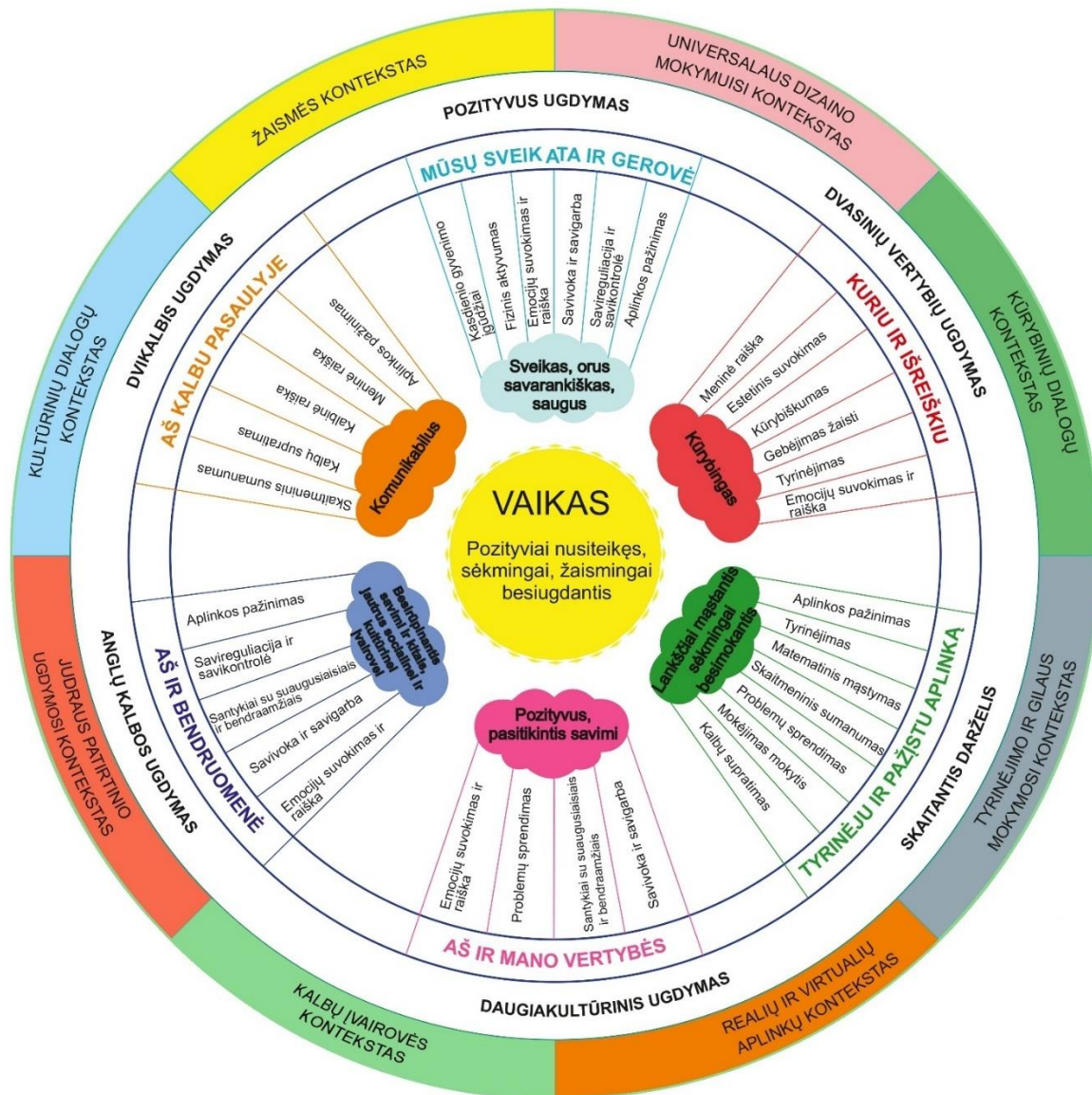
Kūrybiškas – eksperimentuos, tyrinės ir kurs stiprindamas vaizduotę bei ugdydamasis originalų mąstymą. Kūrybiškai spręš problemas, pritaikydamas savo žinias praktikoje.

Empatiškas - atpažins, supras bei išreikš savo jausmus, taip pat gebės suprasti bei gerbti kitų emocijas ir poreikius.

Kultūringas, atsakingas – gerbs įvairias kultūras ir tradicijas, elgsis pagarbiai ir jautriai kitų atžvilgiu, supras kultūrinių skirtumus. Bus atviras skirtingiems požiūriams, palaikys tarpusavio supratimą ir bendrystę. Atsakingai vertins socialinės aplinkos gerovę bei savo indėlį į jos puoselėjimą.

Mąstantis – gebės savarankiškai įgytas taikyti žinias naujose situacijose, tyrinės, kels klausimus, skatinančius asmeninį ir socialinį tobulėjimą.

Konceptualus ikimokyklinio ugdymo programos modelis atspindi Programos turinį (6 pav.). Modelio centre – vaikas, kurį supa ugdymo(si) procesą grindžiantys elementai, o visa veikla organizuojama taip, kad būtų orientuota į vaiko iniciatyvas, poreikius, patirtis ir galimybes. Siekiame užtikrinti darną tarp visų modelio sudedamųjų dalių, kad ugdymas būtų visuminis, įtraukus, turiningas, kūrybiškas, žaismingas ir prasmingas kiekvienam vaikui.

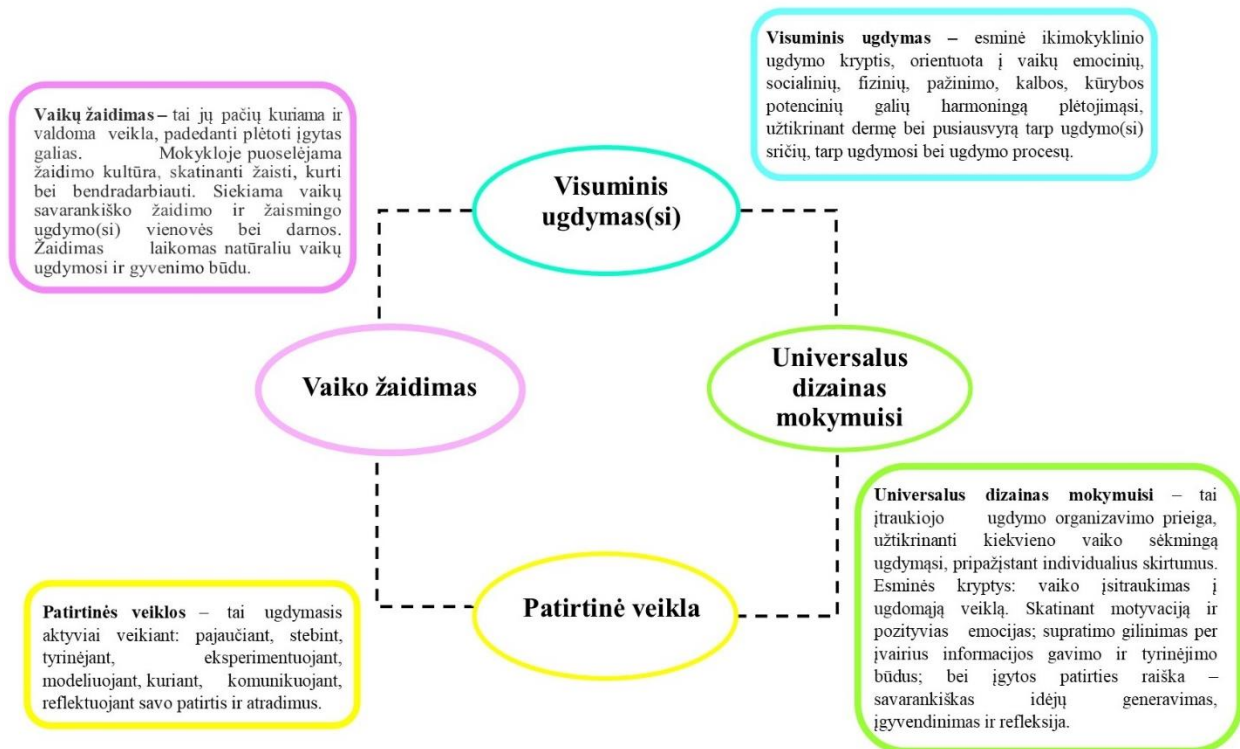

4. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Programos ugdymo turinys – tai gairės, sudarančios lankstų pagrindą, leidžiantį vaikui aktyviai dalyvauti, išreikšti savo interesus, siūlymus, sprendimus ir iniciatyvas. Veikla organizuojama atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, patirtį ir individualumą, o mokytojas veikia kaip stebėtojas ir palaikytojas, kuriantis tinkamą ugdymo(si) aplinką bei sudarantis sąlygas vaikų saviraiškai, kūrybiškumui, kritiniam mąstymui ir bendradarbiavimui.

Mokytojai lanksčiai plėtoja ugdymo turinį, atliepdami vaikų iniciatyvas, klausimus, idėjas ir poreikius, taip skatindami jų aktyvų įsitraukimą ir savarankiškumą ugdymo procese.

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla (7 pav.).

7 pav. Ikimokyklinio ugdymo pagrindinės kryptys

4.1. Vaikų ugdymo(si) kontekstai

Mokyklos bendruomenė kuria ar atnaujina Programą, pasirinkdama Gairėse rekomenduojamus ugdymo(si) kontekstus, aktualius mokyklos ugdymo aplinkai:

<p>Universalus dizaino mokymuisi kontekstas</p>	<p>Tai lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(-si) aplinka ir veiksmingas procesas, kuriame, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių, lingvistinių, sveikatos skirtumų, visiems vaikams sudaromos sąlygos žaisti, patirti ir ugdytis. Ugdymo aplinka žadina vaikų emocijas, pagauna dėmesį, panardina į prasmingą vyksmą. Galėdami rinktis alternatyvius tyrinėjimo, pažinimo ir dalyvavimo būdus, vaikai veikia savo tempu, pagal savo galias ir mokosi vieni iš kitų. Galimybė pasirinkti veiklas ir priemones, siekiant numatyto rezultato, skatina turėti savo ketinimą, idėjų, sumanymų, jų kryptingai ieškoti ir pamažu suprasti savo žaidimo ar mokymosi būdus.</p>
--	--

	Vaikai, turintys specialiųjų ugdymo(si) poreikių, jaučiasi lygiaverčiais dalyviais, visi kartu mokosi vieni kitus pažinti ir veikti žmonių įvairovėje.
Žaismės konteksto paskirtis	Palaikyti kasdinių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius. Kontekstas atliepia vaiko žaismingą savęs ir pasaulio pajautimą, skatina žaisti judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis. Eksperimentuojama veikimu tuščioje ir daiktinėje erdvėje, atrandant, kad žaidimas gali gimti „iš nieko“, mintyse. Palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti, improvizuoti, priimamos „neteisingos“ jų teorijos apie pasaulį, įkvepiančios pratęsti „tiesos“ paieškas. Mokytojas jautriai pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus.
Judraus patirtinio Ugdymo(si) konteksto paskirtis	Skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, didinti judraus mokymosi galimybes. Įdomias, prasmingas ugdymo(si) situacijas kuria dialogiška vidaus ir lauko aplinkų jungtis, įrangos mobilumas, pritaikymas tyrinėti judesį, judriais būdais dalyvauti visų ugdymo(si) sričių veiklose. Panaudojama natūrali ir dirbtinai sukurta, įranga ir priemonėmis papildyta gamtinė aplinka, modeliuojamos vaikus judėti skatinančios iššūkio, saugios rizikos edukacinės erdvės, kuriančios prielaidas subalansuotam ugdymui(si) viduje ir lauke.
Kultūrinių dialogų kontekstas	Kai vaikai ugdymo įstaigoje dalyvauja daugialypiuose kultūriniuose kontekstuose, kurių paskirtis – padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu metu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios ir tolimesnių aplinkų kultūrų kūrime. Mokyklos aplinka yra erdvė nuolatinėms socialinėms ir kultūrinėms sąveikoms bei reiškiniams patirti, pažįstant šeimos, Mokyklos grupės, kaimynystės, regiono, etninės grupės ir šalies bei globalaus pasaulio kultūrinius ypatumus ir vertybes. Mokyklos aplinkoje matomi įvairių kultūrų ženklai, simboliai, patiriami papročiai ir elgsenos, išbandomos skirtingos kultūrinės raiškos formos, ugdantis pozityvų požiūrį į įvairovę ir kitoniškumą.

<p>Kalbų įvairovės konteksto paskirtis</p>	<p>Kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatomis, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove. Kuriant kontekstą pasinaudojama Mokykloje ar grupėje esama kalbų įvairove, socialinių tinklų ir skaitmeninių technologijų teikiamomis galimybėmis, kalbų pasaulio pažinimą papildančiomis ir kalbą ugdančiomis vaizdinėmis ir garsinėmis priemonėmis, taip pat kasdienėmis komunikacinėmis situacijomis, kylančiomis vidaus ir lauko aplinkose.</p>
<p>Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi konteksto paskirtis</p>	<p>Atliepti prigimtinių vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Kuriamas kontekstas kupinas žaismės, atviras iššūkiams, jame daug laisvės vaiko spėliojimams, atsakymų į savo keliamus klausimus paieškomis, tyrinėjimu grindžiamiems sprendimams. Sukurtos vidaus ir lauko edukacinės erdvės, lauko tyrinėjimo laboratorijos, kuriose yra tyrinėjimo objektų, priemonių ir medžiagų, STEAM veiklų, vaikų stebinių fiksavimo priemonių – tai padeda vaikams įsitraukti į ilgalaikius stebėjimus, patirti aplinkos objektų ir reiškinių įvairovę.</p>
<p>Realių ir virtualių aplinkų konteksto paskirtis</p>	<p>Papildyti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtoti vaikų skaitmeninį sumanumą, informatinį mąstymą. Kuriami realios ir virtualios aplinkos sąveikomis grindžiami kontekstai, aplinkas saikingai ir saugiai papildant skaitmeninėmis priemonėmis bei įranga, prioritetą teikiant patirtiniam realių objektų ir reiškinių tyrinėjimui, kūrybiškumui, socialinėms sąveikoms. Vaikų savivaldį mokymąsi skatinančios skaitmeninės priemonės, įvairiomis vaizdo ir garso įvesties bei išvesties įrangą turinčiomis technologijomis kuriamos galimybės vaikams realioje aplinkoje pamatyti plika akimi nematomus procesus ar reiškinius, perkelti realios aplinkos objektus į skaitmeninę erdvę, tyrinėti taisyklių ir laisvės veikti ribas, spręsti problemas, įveikti iššūkius.</p>

Kūrybinių dialogų kontekstas	Modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą įveikus kūrybinius iššūkius. Aplinkų estetika ir įvairovė kuria prielaidas vaikams tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybinę idėją ar išspręsti problemą, pasirinkti alternatyvias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti. Dinamišką kūrybos procesą palaiko mokytojas kūrėjas, sudarantis sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti.
-------------------------------------	--

4.2. Ugdymo(si) turinys

Kiekviena kryptingai įgyvendinama vaiko raidą skatinanti visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis – „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“, „Aš ir mano vertybės“ – prisideda prie visų 18 pasiekimų sričių plėtojimo. Ugdymo procese atsižvelgiama ne tik į vaiko amžių, bet ir į jo unikalų vystymosi tempą, individualius gebėjimus, pomėgius bei mokymosi būdus, kurie glaudžiai susiję su socialine aplinka, patirtimi ir vertybėmis. Programoje išskiriami du amžiaus laikotarpiai: nuo gimimo iki trejų metų ir nuo trejų iki šešerių metų. Ugdymo turinys pateikiamas pagal ugdymo sritis ir atitinkamus amžiaus tarpsnius, siekiant 3-iojo pasiekimų žingsnio vaikams iki 3 metų bei 5/6-ojo žingsnio vaikams nuo 3 iki 6 metų. Vaiko individualią pažangą atspindinti pasiekimų žingsnelių sistema pateikta Ikimokyklinio ugdymo programos gairių priede¹¹.

SVEIKATA IR GEROVĖ

Ugdymo(si) sritis apima šiuos turinio aspektus: fizinis aktyvumas, sveika mityba, mano dienos ritmas, kūno švara ir aplinkos tvarka, saugaus elgesio įpročiai.

VAIKO GALIOS: sveikas, orus, savarankiškas, saugus.

PASIEKIMŲ SRITYS: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savivoka ir savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, aplinkos pažinimas.

¹¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI¹²

Vertybinių nuostatų: Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.

Esminiai gebėjimai: Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio Mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, butyje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.

Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Iki 3 metų	
<p>Suaugusiojo padedamas ruošia maistą – tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Mokosi savarankiškai naudotis tualetu, praustis ir šluostytis veidą, apsirengti ir nusirengti, apsiauti ir nusiauti batus. Stengiasi padėti sudėti daiktus į jų vietas. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėje.</p>	<p>Susipažįsta su sveiku maistu valgydamas su draugais ir mokytoju, žiūrėdamas knygeles, korteles, piešinius. Mokosi atpažinti vaisius, daržoves ir kitus produktus. Žaisdamas mėgsta ruošti įsivaizduojamą maistą.</p> <p>Kasdien mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais.</p> <p>Susipažįsta su higienos reikmenimis ir mokosi rūpintis savo kūnu.</p> <p>Laikosi tvarkos, tvarko žaislus savarankiškai.</p>
3-6 metai	
<p>Supranta, kodėl svarbu valgyti įvairų, sveikatai naudingą maistą, ir stengiasi rinktis geresnius produktus. Savarankiškai serviuoja stalą, valgo tvarkingai, plauna rankas, prausiasi ir susitvarko po valgio. Rūpinasi savo ir bendrais daiktais, padeda juos į vietą. Laikosi saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme ir išvykose, atpažįsta pavojingas vietas. Žino, kaip elgtis su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais ir pavojingomis medžiagomis. Supranta, kad jo kūnas priklauso tik jam – jei jaučiasi nepatogiai, sako „stop“ ar „ne“ ir kreipiasi į suaugusį, kuriuo pasitiki. Žino, kam galima pranešti apie pavojų, ir atsimena pagalbos telefono numerį.</p>	<p>Mokosi savarankiškai valgyti, dengti stalą. Taisyklingai bando naudotis stalo ir buities įrankiais.</p> <p>Sužino apie sveiką maistą klausydamas, tyrinėdamas, dėliodamas, gamindamas sveikus užkandžius. Aiškina kitiems, kas naudinga sveikatai. Kartu su mokytoju renka produktus ir džiaugiasi rezultatu. Žino, kodėl negalima valgyti nesaugaus, įtartinais kvepiančio maisto. Renkasi sveikus užkandžius, ragauja naujus skonius, dalinasi nuomone apie maistą. Stebi, kiek vandens išgeria per dieną ir mokosi atsigerti savarankiškai. Mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio arba judėjimo. Mokosi, kodėl svarbu plauti rankas. Sužino apie bakterijas ir virusus, kurie gali sukelti ligas. Mokosi saugaus elgesio grupėje, gatvėje ir kitose vietose, sužino apie daiktus, kurie pavojingi jo sveikatai ir saugumui, laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių.</p>

¹² Gairių priedo 10 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

FIZINIS AKTYVUMAS¹³

Vertybinė nuostata: Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.

Esminiai gebėjimai: Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.

Iki 3 metų

Gali pastovėti ant vienos kojos kelias sekundes. Eina skirtingu ritmu, apeina ar peržengia kliūtis, vaikšto tiesia linija. Bėga keisdamas kryptį ir greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Lipa ir leidžiasi laiptais pakaitiniu žingsniu.

Moka mesti ir gaudyti kamuolį abiem rankomis, spirti jį stovėdamas. Derina akių, rankų ir kojų judesius – veria sagas, užsega batus lipdukais, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis.

Mokosi vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą eidamas siauru taku, peržengdamas kliūtis, lipdamas į kalnelį. Džiaugiasi judėdamas – bėgioja, laipioja, šokinėja, žaidžia su kamuoliais, važinėja dviratuku. Lavina vikrumą, jėgą, pusiausvyrą, mokosi saugiai judėti ir išbandyti savo kūno galimybes. Žaidžia komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti. Mokosi lankstyti ir sukti riešą, apversti plaštaką, mostelėti. Dėlioja daiktus, užsuka, atsuka ir naudoja įrankius.

3-6 metų

Eina pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, kelia kelius aukštai. Bėgioja vingiais, išsisukinėja, bėga ant pirštų galų. Šokinėja nuo vienos kojos ant kitos, pirmyn. Lipa kopėtėlėmis. Mėto ir gauda kamuolį, spiria į taikinį.

Stengiasi taisyklingai sėdėti, stovėti, vaikščioti. Atpažįsta, kada jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo.

Juda laisvai ir išbando įvairius būdus judėti – šliaužia, ropoja, eina ir kt. Žaidžia judriuosius ir imitacinius žaidimus, naudoja skirtingo dydžio ir formos priemones.

Atranda naujus ėjimo ir bėgimo būdus. Bėgdamas keičia kryptį, įveikia kliūtis, sustoja pagal signalą, bėga greitai ar lėtai ir t.t. Lavina vikrumą, jėgą, pusiausvyrą, mokosi saugiai judėti ir išbandyti savo kūno galimybes. Lavina rankų judesius dėliodamas, konstruodamas, versdamas, piešdamas.

Žaidžia komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti.

EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA¹⁴

Vertybinė nuostata: Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Esminiai gebėjimai: Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.

Iki 3 metų

Balsu ir kūno kalba perteikia savo emocijas bei pajunta kitų emocijų įtaką.

Išreiškia savo emocijas įvairiais intensyvumo lygiais, pastebi kitų žmonių emocijas ir atitinkamai į jas reaguoja.

Mokosi atpažinti savo emocijas ir jas išreikšti balsu, kūno kalba ar kitais būdais. Kai jaučiasi liūdnas ar piktas, suaugusieji jam padeda – jį nuramina, paglosto ar pasiūlo smagių veiklų. Parodo, kaip atrodo jo emocijos ir padeda jas

¹³ Gairių priedo 11 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

¹⁴ Gairių priedo 12 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

	įvardyti.
3-6 metų	
Mokosi kalbėti apie savo jausmus ir emocijas bei išreikšti juos tinkamais būdais. Geba aptarti emocijas, naudoja įvairius nusiramino būdus, atpažįsta kitų jausmus ir stengiasi padėti. (Aprašas, 5 psl.)	Žino, kad judėjimas padeda išlieti malonias emocijas, nuraminti nerimą ir įtampą. Atlikdamas kvėpavimo ir atsipalaidavimo pratimus, jaučia kaip nurimsta jo kūnas ir mintys. Mokosi kalbėti apie savo bei suprasti kitų jausmus. Svarsto, kaip jaučiasi draugai, kaip juos pradžiuginti ar paguosti. Įvairiai reiškia jausmus – dainuodamas, piešdamas, šokdamas ar žaisdamas. Mokosi jausmus ir kartu spręsti konfliktus.
SAVIVOKA IR SAVIGARBA¹⁵	
Vertybinė nuostata: Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai: Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	
Iki 3 metų	
Eksperimentuoja judesiais ir pojūčiais, pavadina kelias kūno ir veido dalis, pasako savo vardą, amžių ir ar yra berniukas ar mergaitė. Stengiasi būti savarankiškas. Domisi kitų vaikų žaidimais ir veiklomis.	Pats ir mokytojo padedamas, tyrinėja kaip juda jo kūnas ir jo dalys. Mėgsta improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų ir judesiais perteikti gyvūnų ir kitų objektų ypatybes. Domėsi, ką žaidžia ir veikia kiti vaikai.
3-6 metų	
Tyrinėja, ką gali jo kūnas, ir pradeda jausti asmeninę bei bendrą erdvę. Pastebi savo kūno pokyčius, tyrinėja širdies plakimą, kvėpavimą. Stengiasi laikytis jam suprantamų pareigų ir teisių.	Juda laisvai ir bando išmokti, ką jo kūnas gali. Lavina vikrumą, lankstumą, pusiausvyrą, koordinaciją ir jėgą. Mokosi saugiai pakeisti kūno padėtis ir atlikti įvairius veiksmus su rankomis ir kojomis. Mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, derinti judesius, sutelkti dėmesį į regimus ir girdimus signalus.
SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ¹⁶	
Vertybinė nuostata: Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai: Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	

¹⁵ Gairių priedo 14 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

¹⁶ Gairių priedo 13 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

Iki 3 metų	
Yra ramus ir jam patinka kasdienė tvarka. Jei kas nepatinka, tiesiog nueina ar ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad susikauptų. Suaugusiojo padedamas mokosi valdyti emocijas ir elgesį.	Mokosi atpažinti savo kūno signalus: kada jaučiasi linksmas, žvalus ir energingas, o kada pavargęs, mieguistas ar irzlus. Supranta, ką reiškia jo grupės dienvartė ir stebi, kas jau įvyko, o kas dar laukia. Žino koks yra dienos ritmas.
3-6 metų	
Kai nori nusiraminti, pabūna vienas, klauso muzikos, žaidžia ar kalbasi. Žaisdamas sutelkia dėmesį, stengiasi susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų. Supranta taisykles ir jų laikosi, primena jas kitiems. Supranta taisyklių prasmę ir dažniausiai jų laikosi. Lengvai prisitaiko prie dienos ritmo pokyčių.	Geba dėlioti savo dienos ritmą paveikslėliais. Ryte aptaria arba pažymi paveikslėliais, ką šiandien ketina veikti, o vakare reflektuoja ar pavyko tai įgyvendinti. Tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, emocijas žymi paveikslėliais, aptaria su mokytoja ir draugais kaitos priežastis. Kuria ritualus prieš miegą.
APLINKOS PAŽINIMAS¹⁷	
<p>Vertybinių nuostata: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydama žaidimuose ir kitose veiklose.</p>	
Iki 3 metų	
Kai gali pasirinkti, mėgsta būti jam patinkančioje gamtoje, tarp žmonių ar kultūrinėse vietose ir džiaugiasi tuo, ką ten mato.	Mokosi palaikyti tvarkingą aplinką, rūšiuoti daiktus, teisingai mesti šiukšles į tinkamas vietas. Žino, kad kiekvienas daiktas turi savo vietą.
3-6 metų	
Jaučiasi atsakingas už aplinką ir jos ateitį, galvoja, kaip ją prižiūrėti, puošti ir saugoti. Tyrinėdamas skirtingas vietas, svarsto apie žmogaus ir gamtos ryšį. Pradedama augti jo prierašumas artimai aplinkai, kuri išreiškia savo veikloje ir kūryboje.	Žiūrindamas tvarkingos, estetiškos aplinkos nuotraukas, diskutuoja su draugais apie jų supančią aplinką. Įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieško sprendimų, kaip ją padaryti lengvai tvarkomą, patogią, saugią ir malonią akiai. Kai pamato netvarkingus daiktus ar šiukšles, imasi iniciatyvos jas sutvarkyti ir mokosi rūšiuoti šiukšles.

Ugdymo(si) kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Plėtojant ugdymo sritį „Mūsų sveikata ir gerovė“ mokytojas kuria palankias sąlygas vaikams savarankiškai pasirinkti, patirti, tyrinėti, išbandyti. Savo pavyzdžiu, ugdo vaikų

¹⁷ Gairių priedo 16 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

sveikos gyvensenos įpročius, kuria lanksčiau ir visiems prieinamą ugdymo(si) aplinką, kurioje vaikai, nepriklausomai nuo jų amžiaus, socialinių, kultūrinių ar sveikatos skirtumų, gali žaisti, patirti ir ugdytis.

Patirtinis ugdymasis skatina vaikų judėjimo, sveikos mitybos, dienos ritmo ir saugaus elgesio įgūdžių ugdymą per tiesioginį patyrimą, įtraukiant fizinį veikimą ir sąveiką su aplinka. Žinių gilėjimas vyksta per vizualizaciją, komunikaciją ir diskusijas, skatinančias apmąstyti temas. Saugumo ir situacijų analizė padeda įvertinti riziką ir saugumą, o diskusijos apie taisykles ir susitarimus leidžia geriau suprasti judėjimo, mitybos ir miego naudą. Šios strategijos, metodai ir būdai padeda ugdyti vaikų gebėjimus, sąmoningumą ir atsakomybę už savo sveikatą bei gerovę. Ugdymo(si) procesas, pasižymintys patirtinių veiklų įvairove, apima universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymo(si), kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų bei kūrybinių dialogų kontekstus.

AŠ IR BENDRUOMENĖ

Ugdymo(si) sritis apima šiuos turinio aspektus: kas aš?, savo emocijų ir elgesio valdymas, aš tarp kitų, žmonės ir bendruomenės, mūsų praeitis, dabartis ir ateitis.

VAIKO GALIOS: besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei

PASIEKIMŲ SRITYS: emocijų suvokimas ir raiška, savivoka ir savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, aplinkos pažinimas, santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais.

SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ¹⁸	
Vertybinė nuostata: Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	
Esminiai gebėjimai: Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Iki 3 metų	
Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.	Stebi suaugusiuosius ir mokosi, kaip parodyti savo jausmus. Kai jam liūdna ar baisu, kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžia apkabinti ir nuraminti. Jei supyksta, bando nusiraminti – nukreipia dėmesį į kitą veiklą arba pasitraukia iš situacijos, kuri kelia įtampą.
3-6 metų	

¹⁸ Gairių priedo 13 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

<p>Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.</p>	<p>Mokosi valdyti savo jausmus – kai supyksta ar susijaudina, bando nusiraminti: suskaičiuoja iki penkių, pasitraukia į ramybės kampelį ir kt. Kai kas nors vyksta netikėtai ar pasikeičia planai, su mokytojo pagalba bando susitarti, prisitaikyti ir pamatyti, kas gero gali nutikti.</p>
<p>SAVIVOKA IR SAVIGARBA¹⁹</p>	
<p>Vertybinė nuostata: Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus</p>	
<p>Esminiai gebėjimai: Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.</p>	
<p>Iki 3 metų</p>	
<p>Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.</p>	<p>Jaučia savo kūną, kai jį apkabina, kuteną, kykuoja ar rengia suaugusieji. Judėdamas ir žaisdamas sužino, ką gali jo rankos, kojos, pirštukai. Stebi save veidrodyje, žaidžia su šešėliais ir mokosi atpažinti savo kūno dalis. Girdi savo gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas tautosakos, tautodailės, etnomuzikos veiklas, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.</p>
<p>3-6 metų</p>	
<p>Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Dalyvauja šeimos, grupės ir Mokyklos bendruomenės veiklose. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų.</p>	<p>Varto knygeles, žiūri filmukus ir tyrinėja, kaip veikia jo kūnas – kaip kvėpuoja, kaip plaka širdis, kaip juda rankos ir kojos. Atlieka eksperimentus, kuria modelius ir sužino, kas vyksta kūno viduje. Mokosi pajusti savo asmeninę erdvę, suprasti, kas yra privatu, ir kaip elgtis, jei kas nors peržengia jo ribas. Su draugais dalinasi, ką suprato apie savo kūną ir kuo jis ypatingas. Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja įvairiuose renginiuose ir edukacinėse programose. Mokytojo padedamas pažįsta ir išreiškia pagarbą savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapi, domisi kultūros objektais. Iš įvairių medžiagų konstruoja savo šalies mėgstamiausių vietų modelius. Susipažįsta su iškilomis savo šalies ir kitų šalių asmenybėmis.</p>
<p>SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS IR BENDRAAMŽIAIS²⁰</p>	
<p>Vertybinė nuostata: Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.</p>	

¹⁹ Gairių priedo 14 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

²⁰ Gairių priedo 15 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

<p>Esminiai gebėjimai: Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	
<p>Iki 3 metų</p>	
<p>Drąsiai išbando ką nors nauja. Ieško bendraamžių draugijos. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam ištraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai.</p>	<p>Mokosi būti su kitais – žaidžia ir veikia kartu su draugais. Stebi, kaip jie jaučiasi, ko nori ir bando suprasti bei atliepti jų jausmus. Žaisdamas ir matydamas save veidrodyje ar nuotraukose, tyrinėja, kas yra ir kuo skiriuosi nuo kitų. Rinkdamasis savo drabužius ar žaislus mokosi suprasti, kas yra jo, o kas – kitų.</p>
<p>3-6 metų</p>	
<p>Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su suaugusiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio.</p>	<p>Sugalvoja žaidimus ir veiklas, siūlo idėjas, tariasi su draugais, kaip žais. Kartu kuria taisykles, padeda vienas kitam ir draugiškai sprendžia, kas ką darys. Iš knygelių, suaugusiųjų pasakojimų ir savo patirties, mokosi kaip susidraugauti, išlaikyti draugystę ir koks draugas yra geras. Piešdamas save ir draugus, lygindamas akių, plaukų spalvą, kalbėdamas apie savo norus, pomėgius, šeimą ir namus, sužino, kuo yra panašus į kitus ir kuo skiriasi. Kartu žaisdamas, kurdamas, švęsdamas šventes ir bendraudamas su vaikais iš kitų šalių, pastebi, kad visi yra skirtingi, bet kartu ir panašūs. Dalyvauja bendrose veiklose, siūlo idėjas, kaip pakeisti aplinką. Mokosi tartis, išklausti vieni kitus, rasti bendrą sprendimą.</p>
<p>EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA²¹</p>	
<p>Vertybinė nuostata: Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamai, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</p>	
<p>Iki 3 metų</p>	
<p>Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda</p>	<p>Išreiškia savo emocijas veido mimika, gestais, balsu, žodžiais ir kūno poza. Mokosi atpažinti ir</p>

²¹ Gairių priedo 12 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

<p>vardyti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja. (Aprašas, 4-5 psl.)</p>	<p>įvardyti jausmus, naudoja emocijų veidelius, spalvas ar „emocijų termometrą“. Jaučiasi saugiai kai suaugusieji jį supranta, padeda, įvardija ir pakomentuoja jo jausmus. Žaisdamas su kitais mato jų emocijas, mokosi suprasti ir jausti.</p>
3-6 metų	
<p>Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas. Pradeda kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas. (Aprašas, 5 psl.)</p>	<p>Žaisdamas, klausydamasis pasakų ar žiūrėdamas filmukus, mokosi atpažinti, įvardyti savo ir kitų jausmus. Diskutuoja su draugais, aiškinasi, kodėl jaučiasi vienaip ar kitaip, ir vis geriau supranta emocijas bei jų priežastis. Skirtingais būdais (emocine reakcija, piešinius, žodžiais ir kt.) parodo savo poreikius, pomėgius, interesus.</p>
APLINKOS PAŽINIMAS²²	
<p>Vertybinė nuostata: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p>	
<p>Esminiai gebėjimai: Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.</p>	
Iki 3 metų	
<p>Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai išitraukdamas į kasdienius, rutininis įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai).</p>	<p>Pastebi aplinkinių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, o mokytojai padedant – geba juos įvardyti. Su savo šeima jaučia stiprų emocinį ryšį, todėl ją suvokia kaip artimiausią bendruomenę. Pradėjęs lankyti grupę, po truputį ima ją priimti kaip antrąją bendruomenę. Suvokia dienos ritmą. Dėliodamas dienos veiklų paveikslėlius lengviau supranta įvykių eigą ir laiko kaitą. Dalyvauja šventėse, klausosi pasakojimų apie praeitį, žaidžia istorinius žaidimus, sužino apie svarbius įvykius ir žmones.</p>
3-6 metų	
<p>Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyvena,</p>	<p>Susipažįsta su žmonėmis, įvairiomis kultūromis, kalbomis, tradicijomis klausydamasis pasakojimų, muzikos, keliaudamas gyvai ar virtualiai. Mokosi suvokti laiką. Domisi, kaip gyveno žmonės anksčiau ir kaip viskas keičiasi. Kartu</p>

²² Gairių priedo 16 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

<p>ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti.</p> <p>Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradedą jausti prieraišumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreikšdamas jį veikloje ir kūryboje.</p>	<p>su mokytoju tyrinėja istorines vietas, daiktus, nuotraukas ir pasakojimus apie savo šalį bei kuria šeimos istoriją.</p> <p>Dalyvauja šventėse, lanko muziejus, klausosi pasakojimų apie Tėvynės istoriją, mokosi liaudies kūrybos. Kurdamas laiko juostas ir paveikslus geriau supranta kaitą.</p> <p>Tyrinėja Mokyklos, rajono, miesto istoriją, dalyvauja pažintinėse veiklose, įsitraukia į aplinkos puoselėjimą. Mokytojo padedamas mokosi bendrauti pagarbiai ir draugiškai – tiek gyvai, tiek nuotoliu.</p>
---	--

Ugdymo(si) kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojo vaidmuo ugdymo procese yra esminis, nes jis kuria emocinį ryšį su vaikais, tapdamas elgesio modeliu ir padėdamas vaikams geriau suprasti save bei savo santykius su kitais. Siūlomos aktualios veiklos leidžia vaikams pažinti save, formuoti vietą tarp kitų ir gilinti supratimą apie žmones bei bendruomenę. Žaismė ir autentiški patyrimai, lydimi pozityvių emocijų, skatina vaikus valdyti savo elgesį ir užmegzti draugystes. Metodai, tokie kaip žaidimas, tyrinėjimas ir patirtinis mokymasis, skatina vaikus lavinti elgesio įgūdžius, kurti draugystes ir gilinti bendruomenės supratimą. Dialogiškas ugdymo procesas padeda kurti naujas sąveikas ir motyvuoja dalintis patirtimi bei mokytis socialinių, pažinimo ir kūrybos būdų.

Mokytojo taikytos strategijos grindžiamos individualiai pritaikytų požiūrių, suteikiančių vaikams galimybę pasirinkti skirtingus veiklos metodus ir priemones, atsižvelgiant į jų unikalios poreikius ir gebėjimus. Ugdymo procesas remiasi tyrinėjimu, patyrimu ir verbalizacija. Vaikai skatinami tyrinėti aplinką visais pojūčiais, analizuoti save ir kitus, taip plėtojant supratimą. Kuriant pasitikėjimą ir motyvaciją, taikomi kontekstai pasižymintys emociniu saugumu, mokytojo jautrumu vaikų poreikiams.

AŠ KALBU PASAULYJE

Ugdymo(si) sritis apima šiuos turinio aspektus: žodinės ir nežodinės kalbos supratimą, kalbinę raišką, kalbų įvairovės suvokimą ir kalbinės tapatybės formavimąsi.

VAIKO GALIOS: komunikabilus

PASIEKIMŲ SRITYS: kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetinis suvokimas, aplinkos pažinimas, meninė raiška, skaitmeninis sumanumas.

KALBŲ SUPRATIMAS²³

Vertybinė nuostata: Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą.

Esminiai gebėjimai: Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.

Pasiekimų žingsniai

Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)

Iki 3 metų

Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, greitai mokosi naujų žodžių.

Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolių paveikslėlių, ženklų prasmę.

Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.

Mokosi suprasti kalbą bendraudamas su suaugusiais ir kitais vaikais. Atkreipia dėmesį į jų kalbėjimą, girdi, kaip jie taria žodžius ir taip po truputį plečia savo žodyną. Lengviau supranta kalbą, kai suaugusieji kalba aiškiai, švelniai, aukštesniu balsu ir su ryškia emocine intonacija.

Klausosi įvairių garsų aplinkoje – mokosi atskirti ritmus, girdėti eiles ir daineles ne tik savo, bet ir kitomis kalbomis. Žaidžia suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, sutelkdamas dėmesį į trumpą, bet įdomią veiklą. Mokosi klausytis mokytojo ir kitų vaikų įvairioje aplinkoje. Pradeda suprasti, kaip išklausti kitą, kalbėti paeiliui ir dalyvauti pokalbiuose. Tampa aktyviu klausytoju ir vis geriau supranta bei vartoja naujus žodžius, kai girdi, kaip mokytojas įvardija jo veiksmus, norus ir tai, kas jį domina.

3-6 metų

Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, dažnai girdimus frazeologizmus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių.

Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį.

Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.

Mėgsta klausytis pasakų, eilėraščių, dainų ir kt. Žaisdamas ir bendraudamas su draugais bei mokytoja atranda naujų žodžių prasmę, mokosi įsiminti, įsivaizduoti ir reikšti mintis žodžiais. Žaidžiant kartu su vaikais, mokosi klausytis, suprasti kitus, pasakyti savo norus bei idėjas. Gali suprasti ne tik žodžius, bet ir tai, ką jaučia. Patinka vaidinti, piešti ar kitaip perteikti girdėtas istorijas. Pastebi, kaip žmonės kalba ne tik žodžiais, bet ir kitokiu būdu. Patinka žaisti su paveikslėliais, kortelėmis, ženklais – taip mokosi bendrauti ir suprasti pasaulį. Domisi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu. Bando atkartoti raides ar piešti ženklus.

KALBINĖ RAIŠKA²⁴

Vertybinė nuostata: Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.

Esminiai gebėjimai: Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo

²³ Gairių priedo 19 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

²⁴ Gairių priedo 20 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

patirtimi, jausmais, mintimis, išitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	
Iki 3 metų	
2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus ir įvykius; inicijuoja pokalbius; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešia, palikdamas ženklus.	Mėgsta kartoti žodžius, mėgdžioti, rodyti gestus, juoktis ir žaisti kalbos žaidimus. Mokosi naujų žodžių. Bando pasakoti ką mato, girdi ir jaučia. Kalba apie savo norus. Klausosi ir bando kartoti patinkančius eilėraščius, pasakas. Kartais braukia, keverzoja, piešia ar palieka ženklus kaip suaugusieji. Domisi skirtinga kalbine raiška.
3-6 metų	
Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius; klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Kuriam, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	Mėgsta žaisti su žodžiais – kalba garsiau, tyliau, kuria savo žodžius. Pasakoja apie tai, ką mato ir jaučia, vis išmoksta naujų žodžių. Klausosi pasakų, filmukų, kartais juos perpasakoja ar suvaidina. Kalba ilgais sakiniais, užduoda klausimus. Patinka „rašyti“ – piešia laiškus, dėlioja raides iš akmenėlių, rašo smėlyje ir kt. Kartais rašo savo vardą, kopijuoja žodžius, bando kurti istorijas apie raides ir garsus. Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, kurios prisideda prie pasaulio pažinimo. Mokosi formuluoti klausimus, taikyti naujai įgytas sąvokas bei žodžius. Argumentuoja, plėtoja diskusijas, reflektuoja savo patirtį. Žodinę raišką papildo gestais, judesiais, mimika. Girdi daug kalbų ir mokosi jas suprasti. Kalba gimtąja arba lietuvių kalba, žaidžia, atlieka užduotis. Sužino naujų žodžių, skaito ir rašo skirtingomis kalbomis. Lietuvių kalbai skiriama daug laiko, todėl vis geriau ją supranta ir vartoja.
APLINKOS PAŽINIMAS	
Vertybinė nuostata: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	
Esminiai gebėjimai: Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	
Iki 3 metų	
Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais	Mėgsta kalbėtis apie tai, ką mato ir patiria – namuose, lauke, Mokykloje. Stebi aplinką, pavadina daiktus vardais, pasakoja apie veiksmus ir jausmus. Skaito knygeles, mato įvairius ženklus ir girdi skirtingas kalbas, todėl jo žodynas plečiasi.

3-6 metų	
Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį.	Pasakoja apie tai, ką mato, girdi ir jaučia. Kasdien sužino naujų žodžių apie namus, gamtą, daiktus, jų spalvas, formas ir kaip jie veikia. Įsitraukia į kūrybines ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais, svečiais, jungiasi į projektus su vaikais iš kitų šalies regionų ar užsienio. Klausosi skaitomų istorijų, knygų dviem ar keliomis kalbomis, žiūri filmukus.
MENINĖ RAIŠKA²⁵	
<p>Vertybinė nuostata: Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.</p>	
Iki 3 metų	
Žaisdamas tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais.	Žaidžia ir mėgdžioja kitus – kartoja garsus, žodžius, rodo rankomis, juokiuosi. Domisi įvairiomis rašymo bei vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus - brauko, keverzoja, piešti. Dainuoja ir palydi savo dainavimą judesiais.
3-6 metų	
Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Pateikia savo muzikinę kūrybą grafinais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas.	Klausosi pasakų, istorijų, žiūri filmukus, vaidinimus, pasakoja, piešia, vaidina ar sugalvoja savo pabaigą. Žaisdamas vaidmenų žaidimus, išbando įvairius balsus ir pokalbius. Su draugais ir mokytojais kalbasi apie knygas, nuotykius, filmus, pasakoja ir kuria savo istorijas. Kartais svajoja ir pasakoja, ką norėtų patirti ir nuveikti. Tyrinėja kalbinės raiškos būdus, keisdamas balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją. Eksperimentuoja garsais ir žodžiais, kuria savo kalbą bei naujadarus, žaidžia kalbinius žaidimus.
SKAITMENINIS SUMANUMAS²⁶	
<p>Vertybinė nuostata: Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.</p>	

²⁵ Gairių priedo 22 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

²⁶ Gairių priedo 18 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

Iki 3 metų	
<p>Žaidžia Mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas.</p> <p>Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.</p>	<p>Domisi įvairiomis rašymo ir vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, tokiomis kaip interaktyvios knygelės, žaidimai. Rodydamas į paveikslėlius ar paspaudęs ant jų, susipažįsta su skirtingą informacija. Vaizdinės informacijos suvokimą papildo ir kitais pojūčiais, ypač lytėjimu, naudodamas interaktyvias, lietimui jautrias priemones.</p>
3-6 metų	
<p>Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis.</p> <p>Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu.</p>	<p>Klausosi pasakų, istorijų ir įrašų apie pasaulį – per knygas, radiją, filmukus ar net kompiuterį. Patinka atrasti raides ekrane ir palyginti jas su tomis, kurias rašo ranka. Kartais skaito knygeles keliomis kalbomis, žiūri animacinius filmukus ir bendrauja su vaikais iš kitų vietų. Su mokytojo pagalba susipažįsta su žmonėmis, kurie kalba skirtingomis kalbomis ar tarmėmis.</p>

Ugdymo(si) kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojas stebi vaikų žaidimą, palaiko jų iniciatyvas ir idėjas, kuria sąlygas, kurios skatina vaikų įsitraukimą ir aktyvų dalyvavimą. Siūlomos įdomios veiklos, žaidybinės situacijos ir kalbiniai žaidimai skatina smalsumą, emocinį įsitraukimą ir ugdo kalbinius gebėjimus. Dialogiškas ugdymas ir iššūkio situacijos skatina bendravimą, bendradarbiavimą ir problemų sprendimą. Svarbu kurti sąlygas, atitinkančias vaikų kalbinius gebėjimus ir skatinti jų kalbinę raišką. Ugdymo procese taikomos strategijos, skatinančios vaikų supratimo gilėjimą, apima veiklas, atliepančias vaikų raidos skirtumus ir skatinančias tyrinėjimą bei problemų sprendimą. Patirtinis ugdymas, kuriame vaikai klausinėja, diskutuoja ir sprendžia problemas, padeda ugdyti kritinį mąstymą. Kalbos raiška skatinama naudojant vaizdines ir kitas priemones. Taikomi metodai, tokie kaip kalbiniai žaidimai, pasakojimai ir dialogas, daro ugdymo procesą efektyvesnį ir įtraukiantį. Diskusijos, argumentavimas ir refleksija leidžia vaikams geriau suprasti kalbos poveikį ir pasirinkti tinkamas komunikacijos priemones. Pasakojimų kūrimas, dalyvavimas dialoguose ar diskusijose, grafinių atvaizdų vaizdavimas ar laiškų rašymas, skatina vaikų kalbinę raišką.

Pritaikomi būdai, tokie kaip kalbos ir žodžių poveikio atpažinimas bei skirtingų kalbos formų įvairovės suvokimas, padeda ugdyti kritinį mąstymą. Įgytos patirties raišką lemia įvairūs ugdymo(si) kontekstai, apimantys tiek skirtingas ugdymo aplinkas, tiek kultūrinius ir kalbinius aspektus. Šie kontekstai suteikia vaikui galimybę taikyti įgytą patirtį

realiose komunikacinėse situacijose, kuriose jis savarankiškai sprendžia problemas ir taiko žinias.

TYRINĖJU IR PAŽĪSTU APLINKĄ

Ugdymo(si) sritis apima šiuos turinio aspektus: mane supantys daiktai, gyvybė, skaičiavimas ir modeliavimas, matematiniai erdvės tyrinėjimai, skaitmeninių technologijų pasaulis.

VAIKO GALIOS: lanksčiai mąstantis, sėkmingai besimokantis.

PASIEKIMŲ SRITYS: aplinkos pažinimas, tyrinėjimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, mokėjimas mokytis, kalbų supratimas, problemų sprendimas.

APLINKOS PAŽINIMAS	
<p>Vertybinė nuostata: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.</p>	
Pasiiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Iki 3 metų	
<p>Natūraliai įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai).</p> <p>Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.</p>	<p>Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jautimais. Tyrinėja aplinkoje esančius daiktus – griebia, liečia, mėto ir kt.</p> <p>Sodina ir prižiūri augalus. Stebi, kaip jie auga. Rūpindamasis augalais, mokosi saugoti gamtą ir aplinką, prisiima atsakomybę ir vis labiau pasitiki savo jėgomis.</p> <p>Dalinasi patirtimi apie savo naminius gyvūnus. Stebi gyvūnus aplinkui ir atpažįsta juos žiūrėdamas knygeles ir filmus. Mėgdžioja jų balsus ir judesius. Stebi kieme sutiktus gyvūnus – sraigės, vabzdžius, vorus, varles, paukščius.</p>
3-6 metų	
<p>Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukurtų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyvena, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti.</p>	<p>Pažįsta daiktus juos stebėdamas, lygindamas, grupuodamas. Kartu su mokytoju aiškinasi, kaip daiktai keitėsi per laiką, lygina juos.</p> <p>Susipažįsta su ryšio priemone ir transportu vartydamas knygas, žiūrėdamas vaizdo įrašus, žaisdamas žaislais, apžiūrėdamas juos išvykų metu. Mokosi skirstyti transporto priemones į grupes.</p> <p>Stebi, renka, tyrinėja ir grupuoja augalus, atpažįsta ir pavadina jų dalis. Dalinasi mintimis</p>

<p>Ižvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradeda suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Ižvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaikškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį.</p>	<p>su kitais, kam reikalingi medžiai. Supranta, kad medžius reikia sodinti ir saugoti. Dalinasi savo patirtimi apie naminių gyvūnų auginimą. Pasakoja apie savo augintinius. Stebi gyvūnus aplinkui. Atpažįsta juos pagal kūno formą, išskirtinius požymius ir gyvenamąsias vietas. Mėgdžioja gyvūnų balsus ir judesius. Diskutuoja apie gyvūnų naudą, aiškina, kaip gyvūnai prisitaiko prie aplinkos, kokie yra žmogaus ir gyvūnų santykiai. Rūpindamasis gyvūnais, ugdo pagarbą gyvėjai gamtai. Mokytojo padedamas, pildo metų laikų ir oro kalendorius. Pastebi metų laikų pokyčius. Aptaria ir supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvėjai gamtai. Mokosi taupiai naudoti vandenį ir įvairias priemones. Supranta, kad taip prisideda prie Žemės išteklių tausojimo ir tvarumo.</p>
TYRINĖJIMAS²⁷	
<p>Vertybinių nuostatų: Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai: Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	
Iki 3 metų	
<p>Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus.</p>	<p>Mėgsta žaisti ir tyrinėti. Apžiūri ir liečia žaislus, knygas, kamuolius, baldus, pastebi jų skirtumus. Kai kurie daiktai yra minkšti, kiti – kieti, spalvoti ar skaidrūs, lengvi arba sunkūs. Tokiu būdu sužino, kokie gali būti daiktai. Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti. Džiaugiasi atradimais.</p>
3-6 metų	
<p>Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas</p>	<p>Tyrinėja daiktus ir stebi, kuo jie skiriasi. Žiūri, liečia ir uosto, kad juos atpažintų. Su mokytojo pagalba gretina tikrus daiktus su jų atvaizdais – žiūri iš visų pusių. Kartais bando apglebti daiktus delnais arba lyginti su savo ūgiu. Tyrinėdamas daiktus supranta, kad tas pats daiktas gali būti pagamintas iš skirtingų medžiagų. Žaisdamas atranda fizikinius reiškinius, tyrinėja tamprumą ir vandens būvius. Eksperimentuoja su veidrodžiais, šviesos šaltiniais ir stebi geometrinių objektų atvaizdus.</p>

²⁷ Gairių priedo 24 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

tyrinėjimui.	
MATEMATINIS MĄSTYMAS²⁸	
<p>Vertybinė nuostata: Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.</p>	
Iki 3 metų	
<p>Nuosekliai įvardija skaičius, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas, paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram.</p> <p>Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas.</p> <p>Surikioja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Tapatina, atrenka kelis daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas.</p>	<p>Pažįsta ir atpažįsta daiktus visais jutimais – spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį ir tekstūrą. Rūšiuoja juos. Natūraliai, neskaičiuodamas įvertina daiktų kiekį iki 5. Žaismingai žaidžia su daiktais, į kuriuos galima kažką įpilti ar įdėti. Su mokytojo pagalba atranda, kad „vienetas“ susijęs su vienu daiktu ir skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičius rodo bendrą kiekį.</p>
3-6 metų	
<p>Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas.</p> <p>Palygina du, tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius. Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis). Žinomas figūras pavadina taisyklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio.</p> <p>Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai.</p>	<p>Laisvai rūšiuoja pasirinktus daiktus pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą. Pradedą rūšiuoti pagal du požymius.</p> <p>Stebi ir dalyvauja situacijose, kur naudojami skaičiai – žaidimuose, eilėraščiuose, dainelėse, išvykose.</p> <p>Dirbdamas su daiktais, mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, tausoti ir ugdytis kantrybę bei savikontrolę. Lygina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingų perspektyvų, pradėdamas suprasti jų vaizdavimą plokštumoje. Pastebi daiktų seką kasdienėje aplinkoje, pvz. kelio ženklai. Skaičiuoja daiktais, piešiniais ar pirštais, supranta sudėties ir atimties sąvokas.</p> <p>Žaismingai skaičiuoja į priekį ir atgal (iki 12), pradeda nuo bet kurio skaičiaus (iki 10).</p>
SKAITMENINIS SUMANUMAS²⁹	
<p>Vertybinė nuostata: Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.</p>	
Iki 3 metų	

²⁸ Gairių priedo 17 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

²⁹ Gairių priedo 18 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

<p>Žaidžia Mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Pradedą laikytis saugaus naudojimo taisyklių.</p>	<p>Žaidžia ir tyrinėja aplinką, naudodamasis išmaniaisiais daiktais – žaislais, robotukais. Aiškinasi, kaip jie veikia, ir juos išbando.</p>
3-6 metų	
<p>Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis.</p> <p>Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles.</p>	<p>Žaidžia ir tyrinėja aplinką, naudodamasis išmaniaisiais daiktais – žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kitais. Aiškinasi, kaip jie veikia, ir išbando juos. Ieško atsakymų į klausimus, kurie jam kyla.</p> <p>Mokosi naudotis žaidybinėmis programavimo aplinkomis, kuriose kuria paprastas animacijas ir žaidimus. Programuodamas nuosekliai atlieka veiksmus. Jei kažkas nepavyksta, pataiso veiksmų seką ir bando dar kartą, kol pasiekia norimą rezultatą.</p>
MOKĖJIMAS MOKYTIS³⁰	
<p>Vertybinė nuostata: Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus</p>	
Iki 3 metų	
<p>Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą.</p> <p>Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą.</p> <p>Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.</p>	<p>Palaipsniui įgyja supratimą apie įvykių prigimtį, objektų požymius ir jų pasireiškimą aplinkoje. Pradedą nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį gali numatyti. Suvokimą apie pastovius įvykius ugdo žaisdamas su objektais. Dienotvarkėje klijuoja įvykių paveikslėlius ir pasirenka ingredientus maistui ruošti.</p> <p>Rūšiuoja daiktus pagal formą, spalvą ir dydį.</p>
3-6 metų	
<p>Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka.</p> <p>Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą.</p>	<p>Supranta, kad tam tikrą informaciją gauna stebint ar klausinėjant. Kartu su suaugusiuoju kelia klausimus, į kuriuos galima atsakyti „taip“ arba „ne“. Kalba, kaip galima fiksuoti ir pavaizduoti duomenis. Stebėdamas mokytoją, mokosi suprasti piešinius, diagramas ir schemas. Svarsto, kas būtų, jei apklausoje dalyvautų kiti vaikai ar jei duomenys būtų fiksuojami kitu metu. Žaisdamas ir stebėdamas,</p>

³⁰Gairių priedo 27 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata.	supranta, kad kai kurie įvykiai yra atsitiktiniai ir bando nuspėti jų baigtį. Galvoja logiškai ir eksperimentuoja, kad sužinotų, kaip numatyti atsitiktinius įvykius.
KALBŲ SUPRATIMAS³¹	
Vertybinė nuostata: Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.	
Esminiai gebėjimai: Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	
Iki 3 metų	
Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus; greitai mokosi naujų žodžių. Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais.	Išmoksta pavadinti vis daugiau linijų, erdvių ir plokštuminių figūrų. Džiaugiasi, kai atpažįsta jas paveikslėliuose ir mato panašias figūras aplinkoje.
3-6 metų	
Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, dažnai girdimus frazeologizmus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis.	Girdi, kaip mokytojas naudoja tikslias sąvokas ir po truputį turtina savo žodyną. Su mokytojo pagalba mokosi suprasti ir paaiškinti kiekybinę informaciją. Skaičiavimo užduotis sprendžia pvz. vaidindamas, piešdamas, parodydamas gestais. Žaisdamas žaidimus, mokosi apibūdinti objektų kiekį. Pradeda vartoti žodžius: „Manau, kad...“, „Galėčiau padaryti dar ir taip...“ ir kt. Diskutuodamas apie kasdienių įvykių tikimybę, vartoja žodžius: „gali įvykti – gali neįvykti“, „kažin ar įvyks“, „didelė – maža tikimybė“.
PROBLEMŲ SPRENDIMAS³²	
Vertybinė nuostata: Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.	
Esminiai gebėjimai: Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	
Iki 3 metų	

³¹ Gairių priedo 19 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

³² Gairių priedo 25 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.	Žaisdamas atlieka paprastus veiksmų sekas, kurias lengvai supranta, pvz. paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles. Supranta, kaip veikia veiksmų sekos, ir bando jas taikyti sprendžiant paprastas problemas, stebėdamas, žaisdamas ir tyrinėdamas įvairius kasdienius procesus.
3-6 metų	
Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.	Stebėdamas aplinką, suteikia daiktams prasmę ir prisitaiko prie aplinkos. Supranta, kad tam tikrus objektus reikia apeiti, kai kuriuos galima pakelti ir pernešti, o kai kurių geriau neliesti. Ieško atsakymų į kylančius ir mokytojo keliamus klausimus. Žaisdamas supranta, kaip reikia žingsnis po žingsnio atlikti veiksmus, kad išspręstų problemas. Supranta, kaip svarbu turėti taisykles ir susitarimus. Mokosi padalinti didelį darbą į mažesnes dalis ir paskirstyti veiksmus tarp draugų. Naudojasi simboliais, kad parodytų veiksmų seką ir atliktų ją

Ugdymo(si) kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojas kryptingai kuria ugdymo(si) kontekstus, kurie skatina vaikų įsitraukimą ir smalsumą. Atsižvelgiant į vaikų interesus ir poreikius, sukuria edukacines aplinkas, kuriose vaikai turi galimybę tyrinėti gyvosios gamtos objektus, nematytus daiktus, robotus, taip pat stebėti nematomus reiškinius naudojant optinius ir skaitmeninius įrankius. Suteikia vaikams pasirinkimo galimybes, kaip veikti ir tyrinėti, skatindamas juos gilinti žinias ir lavinti tyrinėjimo įgūdžius.

Taikomos ugdymo(si) strategijos padeda vaikams atrasti, suprasti ir interpretuoti juos supantį pasaulį. Šios strategijos skatina smalsumą, tyrinėjimą, aktyvų patirtinį mokymąsi. Ugdymo procesas grindžiamas praktine veikla, stebėjimu, klausimų kėlimu ir problemų sprendimu, kas leidžia vaikams formuoti pažinimo įgūdžius, praplėsti žodyną ir ugdyti kritinį mąstymą. Tyrinėjimo, situacijų modeliavimo, samprotavimo ir refleksijos metodai, skatina vaikus planuoti tyrimus, kelti hipotezes ir analizuoti rezultatus bei priimti sprendimus. Supratimo gilėjimas pasiekiamas naudojant įvairias informacijos formas, kaip žodžiai, vaizdai, piešiniai, schemas ir simboliai, leidžiant vaikams taikyti žinias realiose situacijose ir argumentuoti savo sprendimus.

KURIU IR IŠREIŠKIU

Ugdymo(si) sritis apima šiuos turinio aspektus: žaidimo raiška, muzikos raiška, šokio raiška, dailės raiška, teatro raiška.

VAIKO GALIOS: kūrybingas.

PASIEKIMŲ SRITYS: emocijų suvokimas ir raiška, meninė raiška, estetiškas suvokimas, kūrybiškumas, gebėjimas žaisti, tyrinėjimas.

EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA³³	
<p>Vertybinių nuostatų: Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</p>	
Pasiiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Iki 3 metų	
Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.	Žaidžia su suaugusiais ir mokosi atpažinti ir įvardyti emocijas, išgyvena bendrumo jausmą. Atpažįsta ir atitinkamai reaguoja į kitų veido išraišką ir balso toną. Pastebi emocijas ir jausmus įvairiose meno kūrinuose (muzikoje, paveiksluose ir t.t.).
3-6 metų	
Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas. Pradeda kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokios emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.	Žaidžiant kuria savo bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. Įvairių veiklų metu išbando savo kūno ribas ir galimybes, veido ir balso išraiškumą. Geba inicijuoti pokalbius ir juos palaikyti. Muzika padeda vaikui atsipalaiduoti ir nusiraminti.
MENINĖ RAIŠKA³⁴	
<p>Vertybinių nuostatų: Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.</p>	
Iki 3 metų	

³³ Gairių priedo 12 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

³⁴ Gairių priedo 22 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

<p>Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais.</p> <p>Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“.</p> <p>Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmiais, sava kalba.</p> <p>Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Muzikinę raišką naudoja kitoje veikloje. Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus. Improvizuoja judesiais atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes. Natūraliai ir džiaugsmingai šoka ir individualiai, ir drauge su kitais.</p> <p>Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlikdamas pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.</p>	<p>Tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones, eksperimentuoja jomis: liečia, judina, braukia, tepioja ir t.t. Pastebi raiškos rezultata - spalvą, formą, liniją, dėmę ir ryšį tarp judesio bei paliekamo pėdsako. Bando papasakoti apie savo kūrinį.</p> <p>Mėgdžioja aplinkos garsus ir sutelkia dėmesį į tai, kas vyksta aplink. Supranta, kad dainavimas ir kvėpavimas svarbu, skandavimą derina su judėjimu, atkartoja tonus ir ritmus. Žaisdamas muzikinius žaidimus su suaugusiais, mėgdžioja juos ir atvirkščiai. Dainos, skanduotės ir eilėraščiai padeda geriau suprasti, kas vyksta aplinkui. Girdėdamas įvairias melodijas ir ritmus, plečia savo muzikinį žodyną.</p> <p>Geba įsiminti ir atlikti paprastus ratelius ir žaidimus, šokti kartu su kitais. Supranta judėjimo tempą, jaučia ritmą. Kuria savo judesius.</p> <p>Vaidybinuose žaidimuose naudoja kūno judesius, mimiką, balsą.</p>
<p>3-6 metų</p>	
<p>Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis technologijomis. Komentuoja reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys.</p> <p>Dainuoja sudėtingesnio ritmo melodijas. Kuria ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja ir komponuoja. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas.</p> <p>Šoka sudėtingesnius šokius bei ratelius. Improvizuoja ir kuria kompozicijas perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką.</p> <p>Tyrinėja simbolinio personažo savybes ir emocijas, perteikia jas kūno judesiais, veido išraiškomis. Kuria spektaklius su kitais vaikais, improvizuoja, dalyvauja teatralizuotuose renginiuose, prisiima skirtingus vaidmenis.</p>	<p>Įgyvendina kūrybinius sumanymus pasirinktomis dailės technikomis, džiaugiasi rezultatais, komentuoja darbus vartodamas menines sąvokas. Tyrinėja vizualų pasaulį aplinkoje ir meno erdvėse.</p> <p>Atpažįsta dainas ir melodijas, dainuoja vis tiksliau, jaučia ritmą, kuria muzikinius darinius. Vis geriau valdo kūno judesius, derina juos į sekas – šokius, atpažįsta savo kūno galimybes.</p> <p>Vaidmeniniuose žaidimuose, tampa kuo tik nori. Naudoja savo kūno judesius, mimiką, keičia balso intonacijas. Vaidindamas patiria emocijas ir mokosi jas rodyti kitiems.</p> <p>Improvizuoja, kuria istorijas, dalyvauja pasirodymuose.</p>

ESTETINIS SUVOKIMAS³⁵

Vertybinė nuostata: Domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.

Esminiai gebėjimai: Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.

Iki 3 metų

Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus.

Turi savo nuomonę apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.

Smalsiai klausosi visko, kas skamba aplink – paukščių giesmių, vėjo ūzesio, žmonių balsų. Kartais ir pats kuria garsus – čiauška, dainuoja, barškina daiktais ir klausosi, kaip jie skamba. Pamažu supranta, kaip garsai susiję, kokie jie gali būti aukšti ar žemi, greiti ar lėti. Klausosi, įsiklauso, dainuoja ir groja, o po truputį ima suprasti, kokia muzika jam labiausiai patinka.

3-6 metų

Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti.

Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už Mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.

Patinka klausytis muzikos ir ją išreikšti įvairiais būdais – piešiant, judant, grojant instrumentais ar net plojant ir trepsint. Klausydamasis muzikos įrašų ar gyvos muzikos, mokosi muzikos klausymo taisyklių.

Stebėdamas paveikslus, nuotraukas ar kitų vaikų kūrinius, mokosi naujų meninių sąvokų ir pastebi vis daugiau spalvų bei formų. O kai žiūri teatrą – šokio, lėlių ir dramos spektaklius – ne tik smagiai leidžia laiką, bet ir žino, kaip skirtingai galima pasakoti istorijas. Patinka dalintis įspūdžiais ir išgirsti, ką apie tai galvoja kiti.

KŪRYBIŠKUMAS³⁶

Vertybinė nuostata: Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.

Esminiai gebėjimai: Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.

Iki 3 metų

Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus.

Patinka stebėti ir tyrinėti pasaulį aplink save, mato įvairias spalvas, šviesas. Viduje ir lauke randa daug įdomių objektų – meno kūrinių, gamtinių medžiagų, įvairių formų ir spalvų daiktų. Gali juos apžiūrėti, liesti, keisti – žaisti su apšvietimu, spalvomis, stebėti, kaip viskas atrodo kitaip įvairiose vietose. Taip mokosi matyti pasaulį vis naujomis akimis.

³⁵ Gairių priedo 21 punktą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

³⁶ Gairių priedo 23 punktą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

3-6 metų	
<p>Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus.</p> <p>Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina.</p> <p>Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.</p>	<p>Kuo daugiau groja ir improvizuoja, tuo labiau kūryba tampa aiškesnė ir įdomesnė. Improvizacijos tampa labiau apgalvotos – jose atsiranda ritmas, melodija, skirtingi garsai ir nuotaikos. Mokosi jungti muzikos elementus ir išreikšti savo jausmus.</p> <p>Šokdamas tyrinėja, fantazuoja ir eksperimentuoja. Mokydamasis šokių supranta, kaip jie kuriami: išmoksta žingsnius, sekas, pajuntu ritmą ir erdvę. Stebi kitus, mokosi derinti šokį su muzika, piešiniais ar pasakojimais. Piešia, tapo, žaidžia spalvomis ir linijomis, kuria formas. Pasirenka mėgstamas priemones ir techniką, stengiasi, kad kūriniai būtų saviti ir įdomūs.</p>
GEBĖJIMAS ŽAISTI³⁷	
<p>Vertybinė nuostata: Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.</p>	
Iki 3 metų	
<p>Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmis. Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. Kartodamas veiksmus žaidžia vieną išiminsį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.</p>	<p>Žaisdamas, pasirenka vietą žaidimui arba ją susikuria. Mokytojo padedamas sugalvoja žaidimą. Žaidžia, kuria istorijas, kuriuose vaidina savo personažus – būna gydytoju, pardavėju ar pasakų herojumi. Patinka žaidimai su taisyklėmis. Pradeda nuo paprastų – dėlionių, slėpynių, gaudynių ar stalo žaidimų su suaugusiais ir draugais. Kai išmoksta, žaidžia ir sudėtingus žaidimus.</p>
3-6 metų	
<p>Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius.</p> <p>Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse, išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir</p>	<p>Žaidžiant tampa vis gudresnis – gali žaisti su didesne draugų grupe, sugalvoja, kur ir kaip žais, kuria įdomias istorijas žaidimui. Su draugais susitaria, ką veiks – aptaria temą, siužetą, keičiasi vaidmenimis ir sprendžia nesutarimus. Padedant mokytojui, sugalvoja dar įdomesnių žaidimų iš mėgstamų knygų, pasakų ar filmų ir kviečia kitus prisijungti.</p> <p>Laikydamasis taisyklių žaidžia mokytojo pasiūlytus žaidimus. Patinka kurti savo žaidimus, žaisti juos su draugais ir net pakviesti</p>

³⁷ Gairių priedo 26 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

kitų veiksmus, sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose, sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose.	mokytoją. Žaidžiant ir kuriant, atskleidžia, kas labiausiai patinka, ką geriausiai moka ir kas džiugina.
TYRINĖJIMAS³⁸	
Vertybinių nuostatų: Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai: Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	
Iki 3 metų	
Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktai ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatai rodo kitiems.	Vis drąsiau juda ir tyrinėja aplinką, žaisdamas su daiktais ir stebėdamas, kaip jie veikia. Prieš pradėdamas kalbėti, jau išreiškia mintis ir jausmus judesiais. Patinka stebėti spalvas, formas, šviesą ir šešėlius aplink save. Kai mokytojas žavisi daiktai, irgi nori juos tyrinėti. Mėgsta piešti, tepioti dažais, spausti ir liesti įvairias medžiagas. Kuo labiau įgunda, tuo geriau valdo ranką, o jo piešiniai tampa aiškesni. Kai gali kurti laisvai, jaučiasi laimingas.
3-6 metų	
Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.	Modeliuoja ir komponuoja dvimates ir trimates figūras veikdamas su įvairiomis medžiagomis: lipdydamas skirtingų formų objektus, konstruodamas erdvinis objektus iš skirtingų medžiagų. Bando atkartoti ar sukurti sudėtingus erdvinis objektus. Džiaugiasi kurdamas objektus ir kompozicijas iš įvairaus dydžio įprastų ir netikėtų priemonių bei medžiagų. Judėdamas mėgaujasi įvairiais judesiais – tyrinėja ritmą, tempą, erdvę. Išbando ir tyrinėja įvairias raiškos priemones ir medžiagas, o kuo daugiau kuria, tuo geriau pavyksta. Siūlo naujas idėjas.

Ugdymo(si) kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojas skatina vaikų įsitraukimą į veiklas suteikdamas galimybes pasirinkti priemones pagal individualius poreikius. Stebi vaiko pastangas ir teikia pozityvų grįžtamąjį ryšį, skatinantį vaiką tęsti kūrybinį procesą ir siekti savo idėjų realizavimo. Mokytojo reagavimas į vaikų kūrybą padeda sustiprinti jų pasitikėjimą savimi ir gebėjimą išreikšti save

³⁸ Gairių priedo 24 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

per įvairias menines raiškas. Be to, jis stiprina socialinio bendravimo vertybes, skatindamas žaismingą raišką ir emocinių patirčių išraišką, bei gilina vaikų supratimą apie meną, palaikydamas jų kūrybą ir refleksiją.

Mokytojo taikomos strategijos užtikrina vaikų pasirinkimo galimybes, suteikiant jiems laisvę rinktis veiklas pagal asmeninius interesus. Tai motyvuoja vaikus kurti ir išreikšti savo idėjas per muziką, šokį, kitus meninius veiksmus bei žaidimą. Žaisdamas vaikas lavina savo žaidybinius įgūdžius, vysto vaizduotę ir kūrybiškumą, gerina improvizacijos gebėjimus, stiprina simbolinį mąstymą ir formuoja socialinio bendravimo vertybines nuostatas. Mokytojas padeda vaikams reflektuoti savo kūrybinę ir žaidybines veiklas, gilindamas supratimą apie meną bei kūrybą.

Ugdymo(si) kontekstai apima aplinkos sukūrimą, kuri skatina vaikus laisvai tyrinėti ir išbandyti įvairias kūrybines priemones bei metodus. Skirtingos kūrybinės veiklos formos leidžia vaikams išreikšti savo idėjas per žaidimus, meną ir kitus kūrybinius procesus, skatindamos jų kūrybiškumą. Tyrinėjimas ir eksperimentavimas skatina vaikus atrasti ir išbandyti naujas idėjas bei kūrybines medžiagas. Improvizacija ir žaidimas leidžia vaikams generuoti idėjas, jas interpretuoti ir išreikšti per žaidimus bei meną, taip ugdant jų kūrybiškumą ir gebėjimą perteikti mintis įvairiomis raiškos būdais.

AŠ IR MANO VERTYBĖS

Ugdymo(si) sritis apima šiuos turinio aspektus: vertybių pažinimas, vertybių supratimas, vertybių priėmimas, sąžiningumas ir nuoseklumas tarp išpažįtamų principų bei veiksmų, mokymasis gyventi kartu, išmokti būti – suprasti save, ugdyti savo asmenybę, pagrįstą perimtomis vertybėmis.

VAIKO GALIOS: pozityvus, pasitikintis savimi

PASIEKIMŲ SRITYS: emocijų suvokimas ir raiška, problemų sprendimas, santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais, savivoka ir savigarba.

EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA³⁹

Vertybė nuostata: Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Esminiai gebėjimai: Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.

Pasiekimų žingsniai

Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)

³⁹ Gairių priedo 12 punktą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

Iki 3 metų	
<p>Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus.</p> <p>Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.</p>	<p>Atpažįsta ir gali įvardinti savo emocijas – pyktį, liūdesį, džiaugsmą. Supranta, kaip jaučiasi pasakų, eilėraščių ar spektaklių veikėjai. Klausydamasis pasakų mokosi atskirti gerus ir blogus veikėjų poelgius.</p> <p>Mato, kaip jaučiasi draugai kasdienėse situacijose, gali atpažinti emocijas paveikslėliuose. Žino, kad gali jausti įvairias emocijas.</p>
3-6 metų	
<p>Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis.</p> <p>Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti.</p> <p>Pradeda kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.</p>	<p>Gali atpažinti ir įvardinti emocijas, tokias kaip suirzimas ar pavydas. Supranta, kaip nusiraminti, stebi savo kūno reakcijas patirdamas pyktį ar baimę.</p> <p>Priima savo ir kitų jausmus, žino, kad kiekvienas juos išreiškia savaip. Supranta, kaip jo elgesys gali paveikti kitus.</p> <p>Iš pasakojimų ir savo patirties mokosi, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek džiaugsmą, tiek nerimą. Atsipalaidavimo pratimai, kvėpavimas ir muzika padeda reguliuoti emocijas.</p>
PROBLEMŲ SPRENDIMAS⁴⁰	
<p>Vertybinė nuostata: Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.</p>	
Iki 3 metų	
<p>Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą.</p>	<p>Supranta, kad pyktis ar susierzinimas nėra netinkamas elgesys. Stengiasi užmegzti ryšius su kitais vaikais.</p> <p>Žino, kaip nuoširdžiai atsiprašyti – pasako, ką padarė ne taip ir pažada daugiau taip nesielgti. Jei netyčia ką nors nuliūdina ar sugadina, stengiasi tai ištaisyti – padeda atkurti, ką sugadino, parodo dėmesį kitam.</p>
3-6 metų	
<p>Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti.</p> <p>Susidūręs su nauja problema, taiko turimas</p>	<p>Mokosi užmegzti naujas draugystes, net jei kartais jaučiasi nedrąsiai. Supranta, kad pokyčiai yra gyvenimo dalis, stengiasi juos priimti. Pamažu išmoksta susidoroti su netektimi ir atstūmimo jausmu.</p>

⁴⁰ Gairių priedo 25 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

<p>žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<p>Žino, kaip nuoširdžiai atsiprašyti ir ištaisyti padarytą klaidą. Supranta, kas yra tikra draugystė ir kaip ją išsaugoti. Jei kyla nesutarimų, mokosi juos spręsti draugiškai. Taip pat žino, kad turi teisę pasakyti „ne“, kai su juo kas nors elgiasi netinkamai – tiek vaikai, tiek suaugusieji.</p>
<p>SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS IR BENDRAAMŽIAIS⁴¹</p>	
<p>Vertybinė nuostata: Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.</p>	
<p>Esminiai gebėjimai: Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	
<p>Iki 3 metų</p>	
<p>Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai.</p>	<p>Patinka džiuginti kitus, o kai mato, kad kas nors nuliūdęs, stengiasi paguosti. Supranta, kad kitiems kartais reikia ramybės, todėl stengiasi netrukdyti. Žino savo tėvelių, brolių, seserų ir senelių vardus. Kai ruošiamės šeimos šventėms, padeda ruošti dovanas ir dalyvauja šventėse. Kai primena, pasisveikina ir atsisveikina, o mandagumo žodžiai, tokie kaip „prašau“, „ačiū“ ir „atsiprašau“, jau tampa jo įpročiu. Visada stengiasi pagarbiai elgtis su suaugusiais ir draugais. Supranta, kad reikia dalintis. Kai nori ką nors pasakyti, kreipiasi tiesiogiai – kartais žodžiais, o kartais gestais.</p>
<p>3-6 metų</p>	
<p>Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais</p>	<p>Mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti visus vaikus – nepriklausomai nuo jų kalbos, elgesio, fizinių, intelektinių ir emocinių gebėjimų. Stebi mokytoją ir bando rasti būdus, kaip susikalbėti, draugauti ir įtraukti visus į žaidimus. Žaisdamas ir veikdamas kartu su kitais, mokosi išgirsti kitą. Mokytojui padedant mokosi suprasti, kodėl kyla nesutarimai ir kaip juos spręsti. Taip pat sužino, kaip atpažinti ir išvengti patyčių. Dalyvauja bendrose veiklose ir sprendimų priėmime. Dirbdamas su kitais, mokosi lyderiauti, siūlyti idėjas ir ieškoti kompromisų.</p>

⁴¹ Gairių priedo 15 punktą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

<p>tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.</p>	<p>Mokosi kantriai laukti savo eilės, dalintis su kitais, ramiai priimti nesėkmes ir džiaugtis draugų sėkme. Padeda tiems, kam reikia pagalbos, bet gerbia kitų ribas ir neprimeta savo pagalbos, jei jos nenori. Gerbia draugus ir jų pastangas, stengiasi būti supratingas ir draugiškas. Didžiuojasi draugų pasiekimais, padeda naujokams prisitaikyti, gerbia visus grupės narius. Mandagiai elgiasi viešose vietose, supranta pagarbos svarbą, vertina visus žmones vienodai, nepaisant jų skirtumų.</p>
<p>SAVIVOKA IR SAVIGARBA⁴²</p> <p>Vertybinių nuostata: Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.</p> <p>Esminiai gebėjimai: Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.</p>	
<p>Iki 3 metų</p>	
<p>Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“.</p> <p>Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.</p>	<p>Parodo simpatiją kitiems taip, kaip priimtina: nespaudžia rankos, nebučiuoja žmonių, kurie to nenori. Žaidžiant gali parodyti įvairius jausmus (imituoja lėlės verkimą, džiaugsmą, kai kas nors ateina). Moka parodyti paveikslėlį, simbolizuojantį džiaugsmą, pyktį, liūdesį. Pasitiki žmonėmis, kurie rūpinasi juo. Žino, ką mėgsta daryti, valgyti, kokia jo mėgstamiausia spalva ir pan. Pastebi, kad kiti vaikai turi skirtingus pomėgius. Atpažįsta savo namus, kiemą. Stengiasi įveikti sunkumus ir tai jam padeda tikėti savo jėgomis. Kruopščiai atlieka savo sumanytas veiklas. Išreiškia savo pastebėjimus ir poreikius.</p>
<p>3-6 metų</p>	
<p>Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (iškvepiamas oras, širdies plakimas ir kt.). Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Dalyvauja šeimos, grupės ir Mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda</p>	<p>Geba perteikti savo jausmus piešiniuose. Naudoja rankas ir kūną, tam kad parodyti, kaip jaučiasi. Kartais dalyvauja vaidinimuose ir kuria istorijas, kurios sukelia emocijas. Lengvai atsisveikina su tėvais. Supranta, kad jie turi dirbti, ir tai visiškai normalu. Stengiasi nesielgti impulsyviai, kai jaučia labai stiprias emocijas. Bando nuspėti, kas gali</p>

⁴² Gairių priedo 14 punktas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/be8a5a304add11ee9de9e7e0fd363afc/asr>

<p>prie šeimoje, grupėje ar Mokykloje priimamų sprendimų. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, Mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.</p>	<p>nutikti, jei pasielgs vienaip ar kitaip. Pastebi, kas jam sekasi gerai ir kas ne. Supranta, kad reikia priimti tiek pagyrimus, tiek kritiką. Nėra gėda pripažinti, kai kažko nesupranta ar nežino. Gerbia kitų nuomonę. Priima atsakomybę už savo veiksmus ir numano pasekmės. Stengiasi būti pozityvus, džiaugtis mažais dalykais. Geba mandagiai atsisakyti ir ramiai priimti, kai kiti atsisako. Jaučiasi susijęs su savo gimtine. Žino savo šalį, adresą.</p>
---	--

Ugdymo(si) kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Vertybės vaikų ugdyme atlieka esminį vaidmenį formuojant jų asmenybę ir požiūrį į pasaulį, nurodo, kas yra teisinga ir svarbu, padeda vaikams suprasti savo santykį su aplinka, kitais žmonėmis ir visuomene. Siekiant ugdyti vaikų vertybes, būtina sukurti aplinką, kurioje šios vertybės būtų ne tik perduodamos, bet ir patiriamos, išgyvenamos. Ugdant vaikų vertybes, mokytojas yra aktyvus ir tuo pačiu jautrus stebėtojas, patarėjas ir palaikytojas.

Vertybės formuojasi ne tik per žodžius, bet ir per veiksmus, todėl labai svarbu, kad mokytojai ir tėvai būtų pavyzdžiu vaikams. Tuo pačiu metu, svarbu ugdyti vaikų gebėjimą apmąstyti ir suprasti vertybes, kad jie galėtų jas pritaikyti savo gyvenime, mokydamiės gyventi kartu, suprasti save, ugdyti savo asmenybę, pagrįstą perimtomis vertybėmis. Be to, vertybės formuojasi ne tik per tiesioginį auklėjimą, bet ir per tai, kaip vaikai reaguoja į išorinius dirgiklius – teigiamą ar neigiamą elgesį, socialines, kultūrinės ir moralines normas. Svarbu, kad vaikai turėtų galimybę diskutuoti apie vertybes ir apmąstyti, kodėl tam tikri veiksmai yra vertinami kaip teisingi ar neteisingi.

Padedant vaikams geriau suprasti vertybes ir jų svarbą kasdieniame gyvenime, mokytojai gali naudoti įvairius metodus, tokius kaip žaidimai, pasakojimai, istorijos, situacijų modeliavimai, naratyviniai žaidimai, vaidinimai ir kt.. Kuriami kontekstai skatina vaikus atskleisti ir praktikuoti vertybes, bendradarbiavimą ir pagalbą kitiems, dalijimąsi, supratimą ir priėmimą. Vertybių ugdymas prasideda nuo mažų dalykų - kasdienio bendravimo, elgesio ir tarpusavio santykių, todėl mokytojas turi būti sąmoningas ir nuoseklus savo veiksmuose, kad vaikams būtų aišku, kokiais gyvenimo principais jie galėtų vadovautis. Vertybių ugdymas yra nuolatinis procesas, kuris apima ne tik teorinį supratimą, bet ir praktinį taikymą.

4.3. Bendravimas bei bendradarbiavimas su šeima

Šeimos ir Mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipusiu pasitikėjimu, komunikacija ir bendrų ugdymo tikslų siekimu. Šis procesas apima nuolatinę informacijos keitimąsi – šeima ir mokytojai dalijasi įžvalgomis apie vaiko raidą, ugdymo(si) pažangą, stebėjimais bei praktiniais patarimais. Bendradarbiavimas taip pat remiasi aktyvų tėvų dalyvavimą ugdymo procese, siekiant sukurti vaikui palankią, jo individualius poreikius ir šeimos vertybes atitinkančią ugdymo(si) aplinką. Toks glaudus ryšys padeda geriau suprasti vaiko raidos eigą ir užtikrinti ugdymo nuoseklumą tarp Mokyklos ir namų aplinkos.

4.4. Parama vaikų ugdymui(-si), mokytojams ir šeimoms

Parama vaikų ugdymui, mokytojams ir šeimoms yra vienas svarbiausių veiksnių, lemiančių sėkmingą ir visapusišką vaiko raidą bei ugdymo(si) procesą. Ji apima šias pagrindines sritis:

- Konsultacijos ir mokymai: organizuojami tikslingi seminarai ir konsultacijos mokytojams bei tėvams, siekiant pagilinti jų žinias apie vaikų raidą ir padėti taikyti veiksmingas ugdymo strategijas.
- Psichologinė parama: teikiama profesionali pagalba vaikams, mokytojams ir šeimoms sprendžiant emocinius sunkumus, stiprinant psichologinę gerovę ir tarpusavio santykius.
- Bendruomenės įtraukimas: aktyviai skatinamas bendradarbiavimas su vietos bendruomene, įvairiomis organizacijomis bei specialistais, kuriant efektyvų pagalbos tinklą.
- Informacijos keitimasis: sudaromos galimybės dalytis patirtimi, idėjomis ir gerąja praktika per įvairias platformas ir renginius, stiprinant partnerystę tarp šeimos ir Mokyklos.

Tokiu būdu užtikrinama visapusiška, vaiko gerovę palaikanti sistema, kuri remiasi glaudžiu šeimos ir Mokyklos bendradarbiavimu.

4.5. Ugdymo(si) kliūčių prevencija ir žaidimo svarba

Mokykloje kryptingai siekiama užtikrinti vaikų ugdymo(si) sėkmę, todėl skiriamas didelis dėmesys galimų ugdymo(si) kliūčių prevencijai. Mokytojai sistemingai stebi vaikų raidą, emocinę savijautą, ugdymo(si) pasiekimus ir asmeninę pažangą, glaudžiai bendradarbiauja su švietimo pagalbos specialistais bei tėvais. Atsižvelgiant į individualius

poreikius ar pastebėjus ugdymo(si) sunkumų, taikomos ankstyvosios pagalbos priemonės: koreguojamas ugdymo turinys, taikomi diferencijuoti metodai, teikiama švietimo pagalba. Tokiu būdu užkertamas kelias sunkumų gilėjimui, užtikrinamas nuoseklus ir kokybiškas vaiko ugdymo(si) procesas.

Žaidimas pripažįstamas kaip svarbiausias, vaikui natūralus ir prasmingas ugdymo(si) būdas. Todėl ugdymo procese sąmoningai skiriama pakankamai laiko tiek laisvam, tiek mokytojo inicijuotam žaidimui, atsižvelgiant į vaikų interesus, patirtį ir iniciatyvas. Žaisdami vaikai aktyviai tyrinėja pasaulį, mokosi bendrauti, spręsti problemas, ugdo kūrybiškumą, vaizduotę, emocinį intelektą, kritinį mąstymą. Žaidimo svarba integruojama į visus ugdymo(si) kontekstus kaip esminė vaikų patirtinio mokymosi priemonė. Mokytojai tikslingai kuria žaidimui palankią aplinką, kuri skatina vaikų savarankiškumą, pasirinkimų laisvę ir kūrybinę raišką. Žaidimui skiriamas ne tik konkretus laikas, bet ir pagarba vaikų įsitraukimui – neskatinama dirbtinai nutraukti veiklos, leidžiama vaikui užbaigti tai, ką pradėjo. Tokia aplinka padeda vaikui įgyti pasitikėjimo savimi, kurti saugius santykius ir mokytis veikti su kitais. Žaidimas taip pat veikia kaip svarbi emocijų reguliavimo priemonė, padedanti vaikams išreikšti jausmus, spręsti vidinius konfliktus ir stiprinti gebėjimą įveikti sunkumus.

5. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO(SI) TĘSTINUMAS

Vaiko ugdymo(si) pažangos stebėsenos tikslas yra suprantamas kaip pagalba vaikui, tėvams, mokytojui ir visai ugdymo Mokyklos komandai. Mokytojai ir specialistai reflektuoja vaikų ugdymo kokybę bei veiksmingumą, analizuoja bei interpretuoja vaiko pažangos įrodymus, bei numato tolesnio ugdymo uždavinius. Ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos stebėseną padeda mokytojams, dirbantiems pagal ikimokyklinio ugdymo programą, analizuoti vaiko pasiekimų kaitą. Stebėjimas ir pasiekimų įrodymų kaupimas atliekamas užtikrinant vaiko psichologinį saugumą, gerą savijautą, padedant išgyventi sėkmės jausmą, motyvuojant ugdytis bei įveikti kliūtis. Pagrįstas, sąveika paremtas ir ugdomąjį poveikį turintis ikimokyklinio ugdymo pažangos stebėjimas, dokumentavimas ir analizė yra svarbūs, siekiant užtikrinti ugdymo(si) tęstinumą bei kokybišką ir tikslingą vaiko ugdymą. Ugdymo proceso fiksavimas atliekamas vadovaujantis šia schema (8 pav.):

8 pav. Ugdymo proceso fiksavimas

Vaiko ugdymo(si) pažangos stebėsenos dalyviai	Laikotarpiai	Tipai	Kaupimo ir dokumentavimo būdai	Vaiko ugdymo(si) pažangos stebėsenos ir vertinimo metodai
Mokytojai	Spalio mėn.	Planuojamasis	<ul style="list-style-type: none"> • Vaiko pasiekimų ir pažangos kaupimo aplankas; • elektroninis dienynas⁴³. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stebėjimas; • pokalbis; • vaiko veiklos ir kūrybos darbų analizė; • situacijų įvairiuose kontekstuose analizė; • vaizdo įrašai, nuotraukos.
	Gegužės mėn.	Apibendrinamasis		
	Nuolat	Formuojamasis		
	Pagal poreikį	Tarpinis*		
Vaikas	Nuolat	-	<ul style="list-style-type: none"> • Užrašai; • komentarai elektroniniam e dienyne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Diskusija; • pokalbis po žaidimo ar kitos veiklos, apie tai, kaip sekėsi; • vaiko įsivertinimas/refleksija
Tėvai/globėjai	Nuolat	Neformalusis	Nefiksuojama	Pokalbis
	Pagal poreikį	-	Anketa	Apklausa
Kiti ugdymo specialistai	Pagal poreikį**	-	<ul style="list-style-type: none"> • Vaiko aplankas; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ugdytinių stebėjimas natūralioje kasdienėje

⁴³ <https://musudarzelis.com/>

			• elektroninis dienynas	aplinkoje, kitų veiklų metu; • pokalbiai su vaikais; • darbų analizė.
Meninio ugdymo, fizinio lavinimo ir katechezės mokytojai	Pagal poreikį	-	Nefiksuojama	• Pokalbiai; • Atsiliepimai apie vaiko pasiekimų rezultatus
Vaiko gerovės komisija	Pagal poreikį – mokytojui pateikus užpildytą stebėjimo kortelę	-	Vaiko gerovės komisijos protokolai	• stebėjimas; • diskusija; • konsultacijos su specialistais ar socialiniais partneriais.

* Iškilus poreikiui (regresijos atveju, atsiradus neįprastam elgesiui ir emocijoms, gebėjimų stokai ir kt.) atliekami tarpiniai vaikų ugdymo(si) pasiekimų vertinimai.

**Vaikų turinčių specialiųjų poreikių pasiekimų ir pažangos stebėjimas ir vertinimas vyksta bendradarbiaujant mokytojui ir mokinio pagalbos specialistams.

Nuolatinis ir sistemingas vaiko raidos ir ugdymo(si) stebėjimas ir dokumentavimas padeda:

- Pažinti kiekvieną vaiką (ugdymo(si) poreikius, pomėgius, kultūrinius savitumus ir kt.).
- Suteikti vaikui grįžtamąjį ryšį, skatinant jį pasitikėti savimi, tikėti mokymosi sėkme.
- Numatyti vaiko tolesnio ugdymo(si) rezultatus, individualiai kiekvienam vaikui ir vaikų grupei.
- Numatyti, kaip ugdymas bus individualizuojamas, plėtoti kiekvieno vaiko stiprybes, pastebėti Ugdymo(si) sunkumus ir paremti jo mokymąsi.
- Nuolat stebėti vaiko ugdymąsi, kurti palankias sąlygas vaiko sėkmingam ugdymuisi ir tobulėjimui.
- Nustatyti ugdymo organizavimo veiksmingumą, remiantis vertinimo rezultatais, lanksčiai koreguoti ugdymo(si) procesą ir nuolat tobulinti, atliepant ugdymo(si) poreikius, situaciją ir tikslus.
- Teikti informaciją apie vaiko daromą pažangą ir pasiekimus tėvams (globėjams), kitiems specialistams.

Ugdymo(si) tęstinumas

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programos dermę bei tęstinumą su priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa užtikrina:

- Mokyklos programos ir priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymo(si) perspektyvos, išskirtinis dėmesys skiriamas žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si);
- ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo tęstinumas užtikrinamas per ikimokyklinio ugdymo metu ugdomų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo formuojamų kompetencijų tarpusavio sąveiką, apimančią suderintas pasiekimų grupes, jų turinį ir nuoseklų vystymąsi.
- Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai glaudžiai bendradarbiauja, siekdami užtikrinti sklandų vaikų ugdymo(si) tęstinumą, laiku atpažinti individualius ugdymo(si) poreikius ir taikyti veiksmingus pedagoginius sprendimus. Specialistų įsitraukimas padeda palaikyti ugdymo nuoseklumą visame vaiko raidos etape – nuo ankstyvosios vaikystės iki perėjimo į priešmokyklinį ugdymą.

6. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Programa bus peržiūrima ir atnaujinama kas penkerius metus. Ji taip pat gali būti koreguojama anksčiau, jei to prireikia dėl teisės aktų pokyčių, praktinio įgyvendinimo patirties, ugdymo turinio aktualumo ar kitų svarbių veiksnių, turinčių įtakos ugdymo kokybei ir nuoseklumui.

Ikimokyklinio ugdymo programos projektas 2025 m. balandžio mėn. 25 d. pristatytas Mokyklos bendruomenei.

LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

1. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. *Ikimokyklinio ugdymo programos gairės* [interaktyvus]. Vilnius, 2023. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>
2. Sabaliauskienė, R.; Brandišauskinė, A.; Brėdikytė, M.; Česnavičienė, J.; Rugevičiūtė, R. G. *Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika* [interaktyvus]. Vilnius, 2021. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2022/02/IPUMokyklu-veiklos-kokybes-isivertinimo-metodika.pdf>
3. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. *Tūkstantmečio mokyklos (TUM): Universalus dizaino mokymuisi gairės* [interaktyvus]. Vilnius, 2023. Prieiga per internetą: <https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/11/Universalus-dizaino-mokymuisi-gaires.pdf>
4. Vilniaus lopšelis-darželis „Šypsena“. *Ikimokyklinio ugdymo programa* [interaktyvus]. Vilnius, 2017. Prieiga per internetą: <https://www.sypsena.vilnius.lm.lt/wp-content/uploads/2017/03/IKIMOKYKLINIO-UGDYMO-PROGRAMOS-PROJEKTAS.pdf>

Išvados apie Mokyklos veiklos kokybę

Mokyklos stiprieji veiklos aspektai:

1. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas (1.1.1).
2. Mokytojo sąveika su vaikais (1.2.2).
3. Vaikų tarpusavio sąveika (1.3.3).
4. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti (1.4.1).
5. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats) (2.1.2).
6. Patirtinė vaiko veikla (2.2.1).
7. Žaidimas (2.3.3, 2.3.4).
8. Ugdymo strategijos, padedančios vaiko asmenybinei raidai (4.1.2).
9. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą (4.2.2).
10. Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą (4.3.1, 4.3.3).

Mokyklos tobulintini veiklos aspektai:

1. Šeimos kultūros pažinimas (6.1.3).
2. Partnerystė su šeima (6.2.2).
3. Mokyklos veiklos vadyba (7.1.1).
4. Lyderystė mokymuisi (7.3.1, 7.3.2).
5. Mokyklos savivalda (7.4.2).

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus miesto savivaldybė 188710061, Konstitucijos pr. 3, LT-09601, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „ŠYPSENA“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-07-01 Nr. A15-1362/25
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Almeda Kučinskienė, Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėja, Ikimokyklinio ugdymo skyrius
Sertifikatas išduotas	ALMEDA KUČINSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-07-01 08:26:43 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-07-01 08:26:56 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2024-02-28 19:13:13 – 2029-02-26 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, į.k. 188710061 LT", sertifikatas galioja nuo 2024-12-18 11:49:40 iki 2027-12-18 11:49:40
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema „Avilys“, versija 3.5.84.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-07-01 10:06:45)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-07-01 10:06:45 Dokumentų valdymo sistema „Avilys“